

ZŠ T.G.M. Poděbrady

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY
(MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM)
NA ŠKOLNÍ ROK 2023/2024

OBSAH

1. Základní údaje o škole	2
2. Charakteristika a specifika školy	3
3. Školní poradenské pracoviště	5
3. 1 Kontakty	5
3. 2 Činnost ŠPP	6
4. Vnitřní informační zdroje	6
5. Vnější informační zdroje	7
6. Monitoring	7
7. Cíle vyplývající ze zmapované situace	8
7. 1 Dlouhodobé cíle	8
7. 2 Střednědobé cíle	8
7. 3 Krátkodobé cíle školního roku	8
7. 4 Cílová skupina	9
7. 5 Zaměření prevence na rizikové jevy	9
8. Postupy, opatření a aktivity k dosažení vytyčených cílů	10
8. 1 Programy preventivních aktivit pro žáky	10
8. 1. 1 Specifická prevence (všeobecná)	10
8. 1. 2 Nespecifická prevence	16
8. 1. 3 Volnočasové aktivity	20
8. 2 Programy preventivních aktivit pro pedagogy	25
8. 3 Programy preventivních aktivit zaměřené na rodiče	27
9. Systém úrazové prevence	28
10. Dokumentace	28
11. Evaluce	29
11. 1 Kvalitativní hodnocení	29
11. 2 Kvantitativní hodnocení	30
11. 2. 1 Rozsah specifické a nespecifické prevence zaměřené na žáky	30
11. 2. 2 Rozsah prevence zaměřené na pedagogické pracovníky	30
11. 2. 3 Rozsah prevence zaměřené na rodiče a ostatní příznivce školy	31
12. Finanční zdroje	31
13. Seznam platné školské legislativy	31
14. Závěr	33
Příloha - Program proti šikanování ve škole	34

1. Základní údaje o škole

Název školy	Základní škola T. G. Masaryka Poděbrady, Školní 556, okres Nymburk
Adresa školy	Školní 556/II, Poděbrady 290 38
IČO	61 631 477
IZO	000 498 483
Telefon	312 316 900
E-mail	zstgm@zstgmpodebrady.cz
Adresa internetové stránky	http://www.zstgmpodebrady.cz
Právní forma	Příspěvková organizace
Název zřizovatele	Město Poděbrady
Součásti školy	Školní družina, IZO 113 700 024, kapacita 190 žáků Školní jídelna s vývařovnou, IZO 102 714 380, kapacita 790 stravovaných
Ředitel školy	Mgr. Vlastislav Sýkora
Statutární zástupkyně ředitele	Mgr. Jana Smíšková
Zástupkyně ředitele	Mgr. Iveta Zahajská
Zástupkyně ředitele pro organizační záležitosti	Mgr. Jiřina Weiszová
Školní metodik prevence pro 1. st.	Mgr. Veronika Slavětínská
Školní metodik prevence pro 2. st.	Mgr. Jana Smíšková
Školní metodik prevence pro 2. st.	PhDr. Petra Marešová

2. Charakteristika a specifika školy

Základní škola T. G. Masaryka je městská plně organizovaná škola s maximální kapacitou 930 žáků. Škola sídlí ve dvou budovách v klidových zónách lázeňského města Poděbrady. V budově ve Školní ulici je ředitelství školy, učebny 2. stupně, část učeben 1. stupně, školní družina, školní jídelna s vývařovnou. V budově na Žižkově je zbývajících část učeben 1. stupně, školní družina a školní výdejna obědů. Naše škola zařazená v síti „Škola podporující zdraví“ navazuje na svou osmdesátiletou tradici. Čestný titul T. G. Masaryka byl škole znovu obnoven v roce 1990. Ve svém kurikulu propojuje tradiční hodnoty s novými přístupy v pedagogice. Vnímá se jako učící se organizace.

K 30. 9. 2023 bylo evidováno celkem 835 žáků, které vzdělává 51 učitelů (z toho 47 žen), 8 vychovatelek školní družiny a 9 asistentek pedagoga. Škola podporuje 78 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (z toho 22 dívek), 2 žáky nadané a 1 žáka mimořádně nadaného. Personální zajištění vzdělávání je charakterizováno stabilitou pedagogického sboru s vysokou odbornou kvalifikací. Škola je řízena na demokratických principech s delegováním pravomocí a odpovědnosti za svěřený úsek. Profesní etiku a profesionalitu podporujeme uplatňováním Etického kodexu pedagogického pracovníka školství.

Vyučování probíhá podle Školního vzdělávacího programu pro ZV „Spektrum“: č. j. Dok 7/23.

Jedna žákyně v 8. ročníku je vzdělávána podle minimální úrovně doporučených výstupů RVP.

Žáky se speciálními vzdělávacími potřebami podporuje 9 asistentek pedagoga. Cílem jejich činnosti je dlouhodobá a systematická přímá práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, vytvoření podpůrného prostředí, pomoc při zvládání školních nároků, posilování motivace pro školní práci, posilování sebevědomí, sebepojetí i jako prevence rizikového chování žáků.

V rámci podpory nadání nabízíme žákům zejména 9. ročníku zpracovat ročníkovou práci v předmětech fyzika, zeměpis a chemie, ve které mohou zúročit své nadání a zároveň se dále rozvíjet v preferované oblasti.

Již od roku 2000 je škola zapojena do projektu Škola podporující zdraví řízeného Státním zdravotním ústavem v Praze. V porovnání s předcházejícími lety se principy ŠPZ stále více stávají přirozenou součástí života školy, tři základní myšlenky tohoto programu (pohoda prostředí, zdravé učení a otevřené partnerství) jsou i základními pilíři našeho školního kurikula.

V roce 2021 se naše škola stala tzv. určenou školou = základní škola zařazená na seznam škol pro poskytování bezplatné jazykové přípravy dle § 20 školského zákona. Hlavní cílovou skupinou pro poskytování jazykové přípravy k začlenění do základního vzdělávání jsou nově příchozí žáci-cizinci v základních školách, kteří mají potřebu vzdělávání v češtině jako druhém (popř. cizím) jazyce.

Ročníkové učitelky a vedoucí učitelky 1. stupně sestavují začátkem školního roku ve spolupráci se všemi vyučujícími ročníkové plány exkurzí, výletů, cvičení v přírodě a průběžně koordinují jejich naplňování. Podílejí se na řízení realizace ŠVP ve výuce, plánování, koordinaci a plnění akcí a projektů v rámci ročníku, ale i napříč školou. Jedná se o rozloučení žáků 9. tříd, Den Země, Taneční ligu či Vítání prvňáčků. Sledují naplňování průřezových

témat, dbají na propojování mezipředmětových vztahů, koordinují celohodinové opakovací písemné práce v jednotlivých ročnících. Scházejí se jedenkrát měsíčně, z každé schůzky je vyhotoven zápis.

Metodické sdružení 1. stupně a předmětové komise (dále jen PK) jednotlivých předmětů pracují podle sestaveného ročního plánu, scházejí se nejméně 3 krát ročně, z každého setkání je pořízen zápis přístupný všem vyučujícím. Metodické sdružení zajišťuje společné akce 1. stupně, řešení aktuálních školních problémů, průběžně probíhají metodická okénka. Hlavní náplní činnosti PK je sledování naplňování školního vzdělávacího programu jednotlivých předmětů včetně naplňování průřezových témat, příprava a realizace školních kol předmětových soutěží a olympiád a příprava žáků na postup do okresních, krajských a v některých případech i celostátních kol. Pozornost je věnována i hodnocení žáků, nastavování kritérií hodnocení s ohledem na individualizovaný přístup – diferenciaci ve výuce. Vedle práce s vnějšími evaluačními nástroji (např. testování Kalibro) se členové PK v průběhu roku věnují i tvorbě vlastních evaluačních nástrojů, které jsou průběžně ověřovány. Předseda PK a Metodického sdružení 1. stupně realizuje vlastní hospitace a koordinuje vzájemné hospitace mezi kolegy.

Žákovský školní parlament byl zapojen do projektu Žákovské parlamenty S. O. S. Aktivně participuje na životě školy.

O prospěchu a chování žáků se rodiče a zákonní zástupci mohou dozvědět na třech schůzkách a konzultacích, které probíhají vždy v září, v listopadu a dubnu. Uskutečňuje se také mnoho individuálních konzultací.

Školní družina má zpracovaný školní vzdělávací program, který navazuje řízenými činnostmi na Školní vzdělávací program Spektrum a vhodně ho doplňuje. Navíc poskytuje dětem relaxaci, odpočinek i zajímavé využití volného času podle zájmu a chuti žáků. Žáci se věnují zvykům a tradicím v rámci všech činností a vycházek. Činnosti se zaměřují na pravidla slušného chování a vytváření bezpečného a dětem příjemného zázemí.

Školní jídelna s vývařovnou v ulici Školní má 9 stálých zaměstnanců, kteří denně připravují obědy pro 716 strávníků. Jídelníček je zveřejněn také na internetových stránkách školy. Ve školní budově na Žižkově je stravování pro žáky zajištěno ze sousední mateřské školy.

Od školního roku 2009/2010 je naše škola zapojena do projektů „Mléko do škol“ a „Ovoce do škol“. Mléko i ovoce je určeno žákům 1. stupně. Dostávají ho 1x měsíčně. Zdravou výživu žáků takto podporujeme díky projektům financovaným z ESF ve spolupráci s dodavatelem Bovys.

Prevence rizikového chování se řídí tímto základním dokumentem - **Preventivním programem školy (dále jen PPŠ)**. Jeho vzniku předchází již pravidelné mapování situace tak, aby v některých aspektech byla prevence zacílena na konkrétní rizika vyskytující se v životě školy. V případě řešení problémových situací postupujeme podle předem připravených krizových scénářů, které jsou součástí dokumentu **„Krizového plánu školy pro školní rok 2023/2024“**, se kterými byli seznámeni všichni zaměstnanci školy.

3. Školní poradenské pracoviště ŠPP

3. 1 Kontakty

Školní metodik prevence pro 1. stupeň	Mgr. Veronika Slavětínská
Telefon	312 316 910
E-mail	slavetinska@zstgmpodebrady.cz
Konzultační hodiny	dle dohody

Školní metodik prevence pro 2. stupeň, výchovný poradce	Mgr. Jana Smíšková
Telefon	312 316 903
E-mail	smiskova@zstgmpodebrady.cz
Konzultační hodiny	dle dohody

Školní metodik prevence pro 2. stupeň	PhDr. Petra Marešová
Telefon	312 316 950
E-mail	maresova@zstgmpodebrady.cz
Konzultační hodiny	dle dohody

Výchovný poradce	Mgr. Radka Vrchotová
Telefon	312 316 982
E-mail	vrchotova@zstgmpodebrady.cz
Konzultační hodiny	dle dohody

Kariérový poradce	Mgr. Radka Martínková
Telefon	312 316 950
E-mail	martinkova@zstgmpodebrady.cz
Konzultační hodiny	dle dohody

Školní psycholog	Mgr. Martina Kastnerová
Telefon	720 148 759
E-mail	kastnerova@zstgmpodebrady.cz
Konzultační hodiny	Po 8:00 - 14:45 h Út - Pá - po dohodě v odpoč. hodinách
Telefonická krizová intervence	Po - Pá - 14:00 - 17:30 h

Speciální pedagog	Mgr. Daniela Šafaříková
Telefon	312 316 993
E-mail	safarikova@zstgmpodebrady.cz
Konzultační hodiny	dle dohody

Školní asistent	Julie Sýkorová
Telefon	312 316 993
E-mail	konzalova@zstgmpodebrady.cz
Konzultační hodiny	dle dohody

3. 2 Činnost Školního poradenského pracoviště (ŠPP)

Školní poradenské pracoviště, které tvoří metodičky prevence, výchovné poradkyně, školní psychologka, speciální pedagožka a školní asistentka, pracuje podle plánu poradenských služeb, který se pravidelně evaluuje a vyhodnocuje. Je oporou v práci třídních učitelů, připravuje nabídku aktivit pro třídnické hodiny, třídní setkání a hodiny předmětu osobnostní a sociální výchovy na 2. stupni s názvem výchova pro život. Programově zastřešuje adaptační kurz 6. ročníku, prožitkový kurz k volbě povolání v 8. ročníku, preventivní aktivity na výjezdech do přírody na 1. stupni a v rámci LVVZ v 7. ročníku připravuje harmonizační program. Participuje na projektu Setkání Speciální základní školy v Poděbradech, který vnímáme jako efektivní prevenci xenofobie.

Výchovné poradkyně vedou s rodiči žáků řadu individuálních konzultací, které směřují k podpoře výchovně vzdělávacího procesu. V několika odůvodněných případech realizují po celý rok pravidelné měsíční schůzky s rodiči a třídními učiteli, které významně přispívají k nápravě situace.

Velkou pozornost věnuje školní preventivní tým žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

Pracovníci školního poradenského pracoviště se při všech činnostech řídí zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, účinným od 24. 4. 2019 a etickým kodexem pracovníka školství. Účastní se pravidelných i operativně svolaných schůzek ŠPP. Neprodleně informují vedení školy o všech závažnějších událostech, které nastanou při výkonu jejich funkce. Vedou stanovenou písemnou dokumentaci, ukládají ji předepsaným způsobem. V případě potřeby konají hospitace v hodinách (event. při ostatních činnostech), kde se objevil problém.

ŠPP poskytuje pedagogicko-psychologické služby. Jedná se o činnosti jak individuální, skupinové, práci s třídními kolektivy, nebo též rodinnou terapii. O činnosti ŠPP a nabídce služeb jednotlivých odborníků jsou pedagogové i rodičovská veřejnost informováni prostřednictvím informačních letáků, ve Zpravodaji školy, na nástěnkách v budově školy, na webových stránkách: www.zstgmpodebrady.cz. a facebooku školy.

ŠPP začalo na škole působit 1. 9. 2005 v rámci systémového projektu VIP - Kariéra, financovaného Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

4. Vnitřní informační zdroje

V rámci učitelské knihovny, která slouží všem pracovníkům školy, je vyčleněn jeden oddíl pro odbornou literaturu a videotéku s tématem prevence rizikového chování. Odebíráme odborný časopis Prevence a Třídní učitel.

Informačním zdrojem jsou rovněž webové stránky školy, facebookové stránky školy, informační letáky, Zpravodaj školy i nástěnky v budově školy.

Důležitým vnitřním zdrojem jsou i data získaná z evaluace PPŠ pro šk. rok 2022/2023.

5. Vnější informační zdroje

- PPP SK pracoviště Mělník - oblastní metodik prevence - Mgr. David Edr, Dis., Bezručova 109, 276 01 Mělník – tel. 315 623 045- edr@pppsk.cz
- MěÚ Poděbrady, odbor sociální péče a zdravotnictví – kurátor pro děti a mládež, tajemník komise pro sociálně právní ochranu dětí - J. Rysová, Jiřího nám. 20, 290 01 Poděbrady – tel. 325 600 465 – rysova@mesto-podebrady.cz
- OO PČR Poděbrady, Palachova 220, 290 01 Poděbrady – tel. 974 878 760 - nb.oo.podebrady@pcr.cz
- Městská policie, nám. 5. května 3, 290 01 Poděbrady – tel. 325 600 212 - m.policie@mesto-podebrady.cz
- Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Zvonice, Družstevní 1461/III 290 01 Poděbrady 1- tel. 725 302 357 - zvonicepodebrady@leccos.cz
- OTP KRPS - mjr. Bc. Vlasta Suchánková, Na Baních 1535, 156 64 Praha 5, Zbraslav – tel. 974 861 217 - krps.tisk@pcr.cz
- Probační a mediační služba, Boleslavská 139, 288 20 Nymburk – tel. 737 247 470 - jjezek@pms.justice.cz
- Středisko výchovné péče pro děti a mládež, Polepská 252, 280 02 Kolín IV – tel. 777 738 794 - info@svp-kolin.cz
- CEVAP (Centrum etické výchovy a prevence sociálně patologických jevů), Žerotínova 1182/42, 130 00 Praha, Žižkov- tel. 604 888 141 - rozehnalova@cevap.cz - www.cevap.cz
- O. S. ŽIVOT BEZ ZÁVISLOSTÍ, K Výtopně 1224, 156 00 Praha, Zbraslav – tel. 602 255 508 - info@zivot-bez-zavislosti.cz

6. Monitoring

Na 1. stupni je otevřeno 20 tříd, na 2. stupni 15 tříd; na začátku školního roku 2023 bylo evidováno 835 žáků, z toho 411 dívek, 96 cizinců – z Belgie 1, Běloruska 2, Izraele 2, Moldavska 2, Rumunska 2, Ruska 3, ze Slovenska 6, z Ukrajiny 67, Vietnamu 9, Bulharska 2, 78 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (z toho 22 dívek), 2 žáci nadaní, 1 žák mimořádně nadaný, 5 žáků je vzděláváno podle § 38 školského zákona v zahraničí. V tomto školním roce dosáhne věku patnácti let a více 17 žáků (z toho 7 dívek).

Při přípravě PPŠ pro školní rok 2023/2024 jsme rovněž vycházeli i ze skutečností zjištěných na základě monitorování situace během minulého školního roku.

Řešili jsme následující negativní projevy rizikového chování:

špatné vztahy mezi žáky	1x
záškoláctví	10x
kouření	5x

prekriminální chování	2x
nevhodné chování ke spolužákovi	2x
závažné porušení pravidel slušného chování	1x
přinášení nepovolených předmětů	3x

V minulém roce byly uděleny snížené známky z chování: 2. st. 0, 579% žáků
3. st. 0, 232% žáků

Celkový počet neomluvených hodin: 101 hodin.

Výchovní poradci dále řešili široké spektrum výchovných problémů žáků, prospěchu a potíží při výuce, v některých případech i řešení osobních problémů žáků (ve spolupráci se školním psychologem). Záškoláctví bylo předmětem jednání výchovné komise, zástupkyně ředitele J. Smíškové se spolu s třídními učitelkami a školní psycholožkou zúčastnila několika případových konferencí svolaných OSPOD Poděbrady za účelem projednávání osobní situace žáků.

7. Cíle vyplývající ze zmapované situace

7. 1 Dlouhodobé cíle

- vychovávat děti odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jejich věku
- vytvářet podnětné sociální klima školy založené na humanistických postojích, úctě, důvěře a snášenlivosti
- podporovat zdravé učení na základě principů smysluplnosti, přiměřenosti a motivace
- respektovat otevřené partnerství
- zajišťovat kvalitní pracovní prostředí, včetně zdravé výživy, pohybových aktivit a správného režimu dne

7. 2 Střednědobé cíle

- zkvalitněním třídního a školního klimatu předcházet většině rizikového chování
- udržení trvalého zájmu rodičů o umístění dětí na naši školu
- ve spolupráci s příslušnými orgány a subjekty zajistit bezpečné prostředí i v bezprostředním okolí školy – také v dopravní obsluze

7. 3 Krátkodobé cíle školního roku

- vytvořit pro žáky bezpečné prostředí a přívětivou atmosféru
- poskytovat žákům zpětnou vazbu tak, aby podporovala jejich motivaci k dalšímu učení, aby věděli, co a jak mohou zlepšit
- pravidelně komunikovat o vzdělávání a o potřebách žáka se zákonnými zástupci, aby zůstávali ve spojení a podporovali žáky společně s učiteli

- v komunikaci se zákonnými zástupci zdůrazňovat přínos jejich podpůrné a motivační role pro žáka
- včasnou efektivní prevencí zmenšit počet žáků s neomluvenými hodinami, včetně snížení počtu těchto hodin
- včasnou efektivní prevencí zmenšit počet žáků se sníženými známkami z chování
- snížení počtu žáků zneužívajících legální drogy vč. množství těchto látek a odsunutí prvního kontaktu do vyššího věku
- zvýšit počet dětí, které se účastní volnočasových aktivit
- včasnou efektivní prevencí předcházet internetovým rizikům a snížit počty žáků, kteří útočí přes internet
- pečovat o duševní zdraví žáků např. prostřednictvím relaxačních aktivit, zařazováním pravidelného pohybu, nabídkou volnočasových aktivit a kroužků, kladením důrazu na zdravou a vyváženou stravu

7. 4 Cílová skupina

- všichni žáci 1. a 2. st. ZŠ s důrazem na skupinu žáků s obtížnou přizpůsobivostí, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků s odlišným mateřským jazykem
- rodiče všech žáků
- pedagogičtí, výchovní pracovníci a ostatní zaměstnanci školy, rodiče

7. 5 Zaměření prevence na rizikové jevy

- záškoláctví
- závislost na alkoholu, tabákových výrobcích, nikotinových sáčkích a el. cigaretách
- závislost na drogách a virtuálních drogách
- násilí, šikana (včetně kyberšikany), vandalismus
- kriminalita, delikvence
- xenofobie, intolerance, rasismus a antisemitismus
- gamblerství
- poruchy příjmu potravy
- sebepoškozování
- ekonomická negramotnost
- bezpečné sexuální chování
- školní neúspěšnost
- rizikové sporty
- rizika v dopravě, úrazovost

8. Postupy, opatření a aktivity k dosažení vytyčených cílů

Prevence rizikového chování je součástí platných učebních osnov. Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v hodinách výchovy ke zdraví, občanské výchovy, výchovy pro život, informatiky, chemie, přírodopisu, přírodovědy, prvouky, vlastivědy, českého jazyka, výtvarné výchovy a tělesné výchovy. Různé aspekty preventivního působení jsou mezipředmětově koordinovány (viz časové plány předmětů).

Prevenici provádíme samozřejmě i tehdy, když nastane vhodná situace (např. dotazy dětí, schůzka rodičů, problém ve třídě, autohavárie bývalých žáků pod vlivem alkoholu atd.).

Důsledně dbáme na diferenciaci preventivních postupů: 1. a 2. stupeň, třída se sociálně patologickým jevem, novým žákem, žákem se speciálními vzdělávacími potřebami. V hodinách výchovy ke zdraví klademe důraz na rozhodovací dovednosti a asertivní techniky – zejména nácvik odmítání. Ve všech předmětech, které řešenému problému odpovídají, zařazujeme etickou a právní výchovu a výchovu ke zdravému životnímu stylu. Upřednostňujeme prožitkové a činnostní aktivity. V případě potřeby jsou pro žáky s odlišným mateřským jazykem připravovány plány pedagogické podpory.

Za velmi důležitou považujeme v prevenci osobnost třídního učitele. Pro zkvalitnění jeho práce pořádáme odborné semináře pro všechny vyučující. I nadále budou probíhat pravidelné třídnické hodiny ve třídách 1. stupně 2x ročně, 1x měsíčně v 9. ročníku, v 6. až 8. ročníku jsme zavedli předmět výchova pro život, s časovou dotací 1 hodina týdně. Jeho náplň tvoří témata osobnostní a sociální výchovy, základní témata ekonomické gramotnosti a volby povolání.

Po základní přípravě ve škole se děti budou účastnit vhodných akcí - programy SZŠ Nymburk, o. s. Semiramis, ČSAP aj., podle nabídky.

Žáci budou informováni o možnosti využití linek důvěry a důležitých telefonních číslech.

V rámci preventivní práce s klimatem kolektivů a prevence konkrétních rizikových jevů proběhnou dvě třídní setkání žáků 1. - 9. tříd (projektové vyučování v rozsahu 2 – 3 vyučovacích hodin).

V měsíci březnu se každoročně uskuteční v 1. - 9. ročníku projektové vyučování tematicky zaměřené na kyberšikanu a bezpečný internet.

8. 1 Programy preventivních aktivit pro žáky

8. 1. 1 Specifická prevence (všeobecná)

Název programu	Výuka na dětském dopravním hřišti názorně i prakticky
Úroveň programu	Všeobecná prevence
Stručná charakteristika programu	Program je zaměřen na bezpečné chování žáků v dopravě. Žáci si ověří znalosti pravidel silničního provozu a dopravních značek v "praxi".
Realizuje	V. Cibulková
Cílová skupina	Třídní kolektivy 4. ročníku

Počet hodin programu	4 hod./třídu
Návaznost na cíle PPŠ	Rozvoj osobnostních a sociálních dovedností žáků zaměřených na prevenci rizikového chování v dopravě.
Ukazatele dosažení cíle	Získání řidičského průkazu cyklisty, realizace získaných vědomostí v praxi.
Termín	září 2023 a červen 2024
Organizuje	Mgr. Vlastislav Sýkora

Název programu	Zdravý život bez nikotinu
Úroveň programu	Všeobecná prevence
Stručná charakteristika programu	Cílem programu je osvojení si základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu a rozvoj dovedností, které vedou žáky k odmítání návykových látek. Zaměřit se na nebezpečí plynoucí z kouření cigaret a užívání nikotinových sáčků.
Realizuje	Proškolený třídní učitel
Cílová skupina	Třídní kolektivy 1. - 5. ročníku
Počet hodin programu	2 hod./třídu
Návaznost na cíle PPŠ	Rozvoj osobnostních a sociálních dovedností žáků zaměřených na prevenci nezdravého životního stylu.
Ukazatele dosažení cíle	Zpětné vazby od třídních učitelů, informovanost žáků o dané problematice.
Termín	listopad 2023
Vytvoří a proškolí tř. učitele	Mgr. Veronika Slavětínská

Název programu	Zdravý život bez nikotinu
Úroveň programu	Všeobecná prevence
Stručná charakteristika programu	Cílem programu je osvojení si základních kompetencí v oblasti zdravého životního stylu a rozvoj dovedností, které vedou žáky k odmítání návykových látek. Zaměřit se na nebezpečí plynoucí z kouření cigaret a užívání nikotinových sáčků.
Realizuje	Proškolený třídní učitel
Cílová skupina	Třídní kolektivy 6. - 9. ročníku
Počet hodin programu	2 hod./třídu
Návaznost na cíle PPŠ	Rozvoj osobnostních a sociálních dovedností žáků zaměřených na prevenci nezdravého životního stylu.
Ukazatele dosažení cíle	Zpětné vazby od třídních učitelů, informovanost žáků o dané problematice.
Termín	listopad 2023
Vytvoří a proškolí tř. učitele	Mgr. Petra Marešová

Název programu	Technika kolem nás, pravidla bezpečného internetu
Úroveň programu	Všeobecná prevence
Stručná charakteristika programu	Program je zaměřen především na zmapování situace. Třídní učitel by měl získat povědomí o moderních komunikačních technologiích, jež jeho žáci používají, v jakém rozsahu a jakým způsobem (k čemu). Je zde kladen velký důraz na obecná pravidla bezpečnosti používání internetu.
Realizuje	Proškolený třídní učitel
Cílová skupina	Třídní kolektivy 1. a 2. ročníku
Počet hodin programu	2 hod./třídu
Návaznost na cíle PPŠ	Rozvoj osobnostních a sociálních dovedností žáků zaměřených na prevenci rizik sociálních sítí.
Ukazatele dosažení cíle	Zpětné vazby od třídních učitelů, informovanost žáků o dané problematice.
Termín	březen 2024
Vytvoří a proškolí tř. učitele	Mgr. Veronika Slavětínská

Název programu	Kyberšikana
Úroveň programu	Všeobecná prevence
Stručná charakteristika programu	Cílem programu je naučit žáky odhalit jednotlivá rizika internetu, naučit je, jak se jim účinně bránit, jak jim předcházet a v případě potřeby, kde hledat pomoc. Program obsahuje aktivity zaměřené na bezpečné a etické využívání online technologií. Seznámí žáky s pojmem kyberšikana, s jejími projevy a riziky.
Realizuje	Proškolený třídní učitel nebo učitel informatiky
Cílová skupina	Třídní kolektivy 3. - 5. ročníku
Počet hodin programu	2 hod./třídu
Návaznost na cíle PPŠ	Rozvoj osobnostních a sociálních dovedností žáků zaměřených na prevenci rizik sociálních sítí.
Ukazatele dosažení cíle	Zpětné vazby od realizátorů, počet událostí na škole vztahující se k dané problematice, schopnost řešit fiktivní zátěžové situace.
Termín	březen 2024
Vytvoří a proškolí tř. učitele	Mgr. Veronika Slavětínská

Název programu	Kyberšikana
Úroveň programu	Všeobecná prevence
Stručná charakteristika programu	Cílem programu je naučit žáky odhalit jednotlivá rizika internetu, naučit je, jak se jim účinně bránit, jak jim předcházet a

	v případě potřeby, kde hledat pomoc. Program obsahuje aktivity zaměřené na bezpečné a etické využívání online technologií. Seznámí žáky s pojmem kyberšikana, s jejími projevy a riziky.
Realizuje	Proškolený třídní učitel nebo učitel informatiky
Cílová skupina	Třídní kolektivy 6. - 9. ročníku
Počet hodin programu	2 hod./třídu
Návaznost na cíle PPŠ	Rozvoj osobnostních a sociálních dovedností žáků zaměřených na prevenci rizik sociálních sítí a prevenci rizikového sexuálního chování.
Ukazatele dosažení cíle	Zpětné vazby od realizátorů, počet událostí na škole vztahující se k dané problematice, schopnost řešit fiktivní zátěžové situace.
Termín	březen 2024
Vytvoří a proškolí tř. učitele	PhDr. Petra Marešová

Název programu	Prevence rizikového chování v dopravě
Úroveň programu	Všeobecná prevence
Stručná charakteristika programu	Žáci prostřednictvím interaktivních her a videí získají povědomí o zásadách chování v dopravě. Při zážitkových aktivitách se naučí chovat a řešit některé speciální situace, procvičí si způsoby tísňového volání.
Realizuje	Proškolený třídní učitel
Cílová skupina	Třídní kolektivy 1. - 9. ročníku
Počet hodin programu	2 hod./třídu
Návaznost na cíle PPŠ	Rozvoj osobnostních a sociálních dovedností žáků zaměřených na prevenci rizikového chování v dopravě.
Ukazatele dosažení cíle	Zpětné vazby od třídních učitelů, schopnost řešit vzniklé problémové situace.
Termín	září 2023, duben 2024
Vytvoří a proškolí tř. učitele	Mgr. Kateřina Šmídová

Název programu	Den Země
Úroveň programu	Všeobecná prevence
Stručná charakteristika programu	Program zaměřený na propagaci a podporu ekologie a ochranu životního prostředí ve společnosti.
Realizuje	Proškolený třídní učitel
Cílová skupina	Třídní kolektivy 1. - 9. ročníku
Počet hodin programu	2 hod./třídu
Návaznost na cíle PPŠ	Rozvoj osobnostních a sociálních dovedností žáků zaměřených na ochranu životního prostředí.
Ukazatele dosažení cíle	Zpětné vazby od třídních učitelů,

	informovanost žáků o dané problematice.
Termín	duben 2024
Vytvoří a proškolí tř. učitele	Mgr. Jana Eliášová

Název programu	Osobní bezpečí
Úroveň programu	Všeobecná prevence
Stručná charakteristika programu	Program by měl vést žáky k odpovědnosti za vlastní chování. Obsahuje aktivity zaměřené na rozpoznávání nebezpečných situací a jejich předcházení dodržováním určitých pravidel. Naučí žáky, jak se správně v nebezpečných situacích zachovat a jak správně reagovat.
Realizuje	Proškolený třídní učitel
Cílová skupina	Třídní kolektivy 1. - 5. ročníku
Počet hodin programu	2 hod./třídu
Návaznost na cíle PPŠ	Rozvoj osobnostních a sociálních dovedností žáků zaměřený na zkvalitnění třídního a školního klimatu a předcházení rizikového chování.
Ukazatele dosažení cíle	Zpětné vazby od třídních učitelů, četnost agresivního chování žáků ke spolužákům oproti loňskému roku, četnost kázeňských opatření oproti loňskému roku vztahující se k dané problematice.
Termín	červen 2024
Vytvoří a proškolí tř. učitele	Mgr. Radka Vrchotová

Název programu	Osobní bezpečí
Úroveň programu	Všeobecná prevence
Stručná charakteristika programu	Program by měl vést žáky k odpovědnosti za vlastní chování. Obsahuje aktivity zaměřené na rozpoznávání nebezpečných situací a jejich předcházení dodržováním určitých pravidel. Naučí žáky, jak se správně v nebezpečných situacích zachovat a jak správně reagovat.
Realizuje	Proškolený třídní učitel
Cílová skupina	Třídní kolektivy 6. - 9. ročníku
Počet hodin programu	2 hod./třídu
Návaznost na cíle PPŠ	Rozvoj osobnostních a sociálních dovedností žáků zaměřený na zkvalitnění třídního a školního klimatu a předcházení rizikového chování.
Ukazatele dosažení cíle	Zpětné vazby od třídních učitelů, četnost agresivního chování žáků ke spolužákům oproti loňskému roku, četnost kázeňských opatření oproti loňskému roku vztahující se k dané problematice.

Termín	červen 2024
Vytvoří a proškolí tř. učitele	Mgr. Radka Martínková

Název programu	EU-Dap2
Úroveň programu	Všeobecná prevence
Stručná charakteristika programu	Program se zaměřuje na předávání informací o alkoholu, tabáku a nelegálních návykových látkách, na kvalitu postojů a změnu chování žáků a dále na rozvíjení a posilování jejich sociálních a komunikačních dovedností důležitých pro směřování ke zdravému životnímu stylu a vytvoření si jasného "zdravého" postoje vůči návykovým látkám.
Realizuje	Proškolený metodik prevence
Cílová skupina	Žáci 6. ročníku
Počet hodin programu	24 hod.
Návaznost na cíle PPŠ	Snížit počet žáků, kteří začínají užívat návykové látky, nebo alespoň oddálit první experimentování, či pozdržet přechod od experimentování k pravidelnému užívání.
Ukazatele dosažení cíle	Schopnost reagovat na vzniklé problémy, informovanost o dané problematice.
Termín	září 2023 - květen 2024
Organizuje	Mgr. Jana Smíšková

Název programu	SMART
Úroveň programu	Všeobecná prevence
Stručná charakteristika programu	Program je zaměřen na preventivní činnost v oblasti zdravého vývoje dětí a mládeže. Realizátoři vedou besedy se žáky na témata protiprávního jednání dětí a mládeže, výchovných problémů a možnosti jejich řešení.
Realizuje	OSPOD Poděbrady, PČR, Probační a mediační služba
Cílová skupina	Žáci 9. ročníku
Počet hodin programu	2 hod.
Návaznost na cíle PPŠ	Rozvoj osobnostních a sociálních dovedností žáků v oblasti prevence kriminálního chování.
Ukazatele dosažení cíle	Míra aktivního zapojení do besedy
Termín	září 2023 - květen 2024
Organizuje	Mgr. Jana Smíšková

8. 1. 2 Nespecifická prevence

a) v rámci vyučování

1. – 5. ročník

Priority v jednotlivých oblastech výchovy:

Osobnost dítěte, sociální prostředí

- společné stanovení a zažití pravidel slušného chování
- snižování projevů agresivního chování a vulgárního vyjadřování
- zvyšování zdravého sebevědomí, nácvik vzájemné úcty a důvěry, kamarádství – potřeba vzájemné pomoci, porozumění
- vztahy mezi lidmi, příklady řešení konfliktů (ve třídě) dohodou, vytváření příznivého prostředí ve třídě
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů - integrace žáků s postižením
- základní lidská práva, práva dítěte /Úmluva o právech dítěte/

Zdraví, výživa a hygiena

- zdraví a nemoc, ochrana proti nemocem, očkování, předcházení nákazám, nácvik přivolání první pomoci a komunikace s lékařem
- denní režim - práce, odpočinek, pohyb, stravování, spánek - optimální skladba dne
- dodržování základních hygienických návyků
- vliv stravy na zdraví, potraviny a nápoje prospívající a neprospívající zdraví
- denní stravovací a pitný režim, jeho význam pro zdraví

Ochrana před úrazy, nebezpečí od cizích lidí

- pochopení tělesné zdatnosti jako faktoru, který podporuje zdraví - získávání zdatnosti
- sport a zdraví, bezpečné chování při různých činnostech (práce, sport, zábava)
- bezpečné chování v silničním provozu v roli chodce a cyklisty
- nebezpečí zneužití mladšího a slabšího (šikanování, týrání, zastrasování) – využití modelových situací
- nebezpečí kyberšikany, kybergroomingu, sextingu, stalkingu - PC
- nebezpečí odhozených jehel a stříkaček, nebezpečí manipulace s nimi, možnost nákazy závažnými chorobami
- přivolání pomoci v situacích ohrožení osobního bezpečí, procvičování způsobů tísňového volání

Návykové látky a zdraví

- prohlubování povědomí o škodlivosti a důsledcích působení návykových látek na organismus
- nácvik dovednosti odmítat alkohol a cigarety (modelové situace)
- orientace v reklamách, poznávat rozdíl mezi solidní nabídkou, reklamou klamavou nebo lživou

- vlastní návrhy reklamy propagující zdravý životní styl

Prevence vandalismu a kriminality

- prosazování vlivu prostředí na kvalitu života
- ochrana společného majetku i osobního vlastnictví
- péče o prostředí školy

Multikulturní výchova k toleranci, etická výchova

- vedení žáků k získávání zdravého sebevědomí, správnému sebehodnocení, k dovednostem řešit problémy, ke zvládnutí agresivity
- rozvoj vzájemných přátelských vztahů a úcta ke všem lidem

6. ročník

Témata, aktivity:

- chování v silničním provozu v roli chodce a cyklisty
- dětská krizová centra, linky důvěry, policie (adresy, telefony)
- zásady lidského soužití
- zásady osobní, intimní a duševní hygieny, význam pohybu a zdraví
- dodržování pravidel bezpečnosti a ochrany zdraví
- rizika kouření, zneužívání alkoholu a nikotinových sáček
- bezpečnost v dopravě
- biorytmy a negativní vlivy prostředí
- sociální komunikace - v rodině, ve škole, s kamarády
- sexualita jako součást formování osobnosti
- respektování sebe sama i druhých, empatie
- sebepoznání a sebepojetí, vztah k sobě samému, vztah k druhým lidem
- senzibilizace pro rozlišování vzorů, vliv reálných vzorů, vztah k autoritě

7. ročník

Témata, aktivity:

- lidské potřeby a hodnoty
- podpora zdraví a její formy
- prevence a intervence, odpovědnost jedince za zdraví, podpora zdravého životního stylu
- bezpečné chování a komunikace s vrstevníky a neznámými lidmi
- nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií
- sebeochrana a vzájemná pomoc v rizikových situacích a v situacích ohrožení
- závislost, rozdělení návykových látek, návykové látky a legislativa
- prevence kardiovaskulárních a metabolických onemocnění
- preventivní léčebná péče
- základy první pomoci
- pozitivní životní cíle a hodnoty, podpora fyzického i duševního zdraví, pozitivní zájmy
- způsoby chování v krizových situacích - šikanování
- rizika silniční a železniční dopravy, vztahy mezi účastníky silničních a dopravních nehod
- vliv životních podmínek a způsobu stravování na zdraví

- vliv vnějšího a vnitřního prostředí na zdraví
- zdraví a nemoc, základní zdroje a příčiny nemocí, ochrana před přenosnými chorobami
- situace ohrožující zdravý vývoj osobnosti
- vliv rodinného prostředí na rozvoj osobnosti
- dovednosti pro řešení problémů v mezilidských vztazích
- sebekontrola, sebeovládání, zvládání problémových situací
- ochrana člověka za mimořádných událostí - prevence vzniku mimořádné události

8. ročník

Témata, aktivity:

- sebepoznávání – osobní vlastnosti a schopnosti, zdr. stav, vyhledávání informací, využívání poradenských služeb, ochrana fyzického a duševního zdraví
- chování podporující dobré vztahy, aktivní naslouchání, dialog, efektivní a asertivní komunikace a kooperace v různých situacích
- zásady lidského soužití
- podobnost a odlišnost lidí
- kulturní styl
- skryté formy a stupně individuálního násilí, sexuální kriminalita, nácvik odmítání, asertivní techniky (Dr. Nešpor)
- postoje k sexualitě a sexuálnímu chování
- bezpečné chování v sociálním kontaktu s vrstevníky, odpovědnost za bezpečí své i ostatních
- sexuální aktivita člověka, antikoncepce, předčasná sexuální zkušenost, promiskuita
- seberegulace a sebeorganizace činností a chování, stanovení osobních cílů a postupných kroků k jejich dosažení
- zodpovědný vztah k sexualitě
- asertivní techniky
- sexuálně přenosné choroby, choroby přenosné krví a sexuálním kontaktem

9. ročník

Témata, aktivity:

- pracovní příležitosti v regionu, způsoby hledání zaměstnání
- problémy nezaměstnanosti
- vlivy na volbu profesní orientace
- dopad vlastního jednání a chování
- manželství a rodičovství
- výběr partnera
- psychohygiena v sociální dovednosti pro předcházení a zvládání stresu, hledání pomoci při problémech
- obrana proti sektám, tolerance k lidem s jiným světovým názorem
- konflikty v mezilidských a partnerských vztazích, hledání pomoci
- odpovědné chování v situacích úrazu a život ohrožujících stavů
- poruchy příjmu potravy
- vyrovnávání se s problémy, "únik" do uzavřenosti, agrese, toxikomanie, sekty
- reprodukční zdraví, plánované rodičovství

- změny v rodině - narození dítěte, adopce, nemoc, rozvod, úmrtí
- dopad vlastního jednání a chování
- celostní pojetí člověka ve zdraví a nemoci
- autodestruktivní závislosti, psychická onemocnění, násilí mířené proti sobě samému
- rizikové chování - alkohol, kouření, dopink ve sportu, nebezpečné předměty, internet, násilné chování, těžké životní situace a jejich zvládání, kriminalita mládeže, obchod s lidmi

b) v rámci školních aktivit

1. - 5. ročník

- v rámci výjezdů do přírody realizovat jednu aktivitu věnovanou preventivnímu tématu, kterou připraví školní metodik prevence a proškolení učitelé realizátoři

6. ročník

- v rámci 2denního adaptačního kurzu pracovat na tvorbě nového kolektivu, posilovat osobnostní a sociální rozvoj žáků, provedení jednoduché sociometrie

7. ročník

- v rámci LVVZ realizovat některé části prožitkového programu Vím, co chci? (J. Němec, I. Bodláková) s cílem zefektivnit komunikaci, zvyšovat sociální vyzrálост, posilovat sebedůvěru a odolnost vůči zátěžovým situacím;
- podporovat zdravé stravovací návyky

8. ročník

- 3denní kurz směřovaný k tématu volby povolání, profesní orientace, poznání sebe sama, jak mě vidí ostatní
- praktické asertivní techniky, tj. v rámci prevence návykových látek nácvik odmítání podle metodiky Dr. K. Nešpora

9. ročník

- několikadenní sportovní pobyt
- nácvik technik první pomoci při problémech s návykovými látkami a ostatními rizikovými jevy
- září – duben volba povolání, jak se připravit na přijímací zkoušky (prevence školní neúspěšnosti)
- příprava dětí na přechod do nového kolektivu a prostředí na 3. stupni
- reflexe žáků v závěru docházky do naší základní školy (názor žáků na přínos pro osobní rozvoj, náměty ke zlepšení, atd.)

c) speciální aktivity

- Ve třídách 1. stupně budou 2x ročně probíhat třídnické hodiny.
- V 9. ročníku budou probíhat třídnické hodiny 1x měsíčně.

- Ve třídách 2. stupně v rámci hodin výchovy ke zdraví budeme využívat Školní informační kanál. Do hodin zařadíme práci s těmito spoty Státního zdravotního ústavu:
Kouření cigaret a zdravotní rizika
Konzumace alkoholu a související společenské problémy
Dostatek pohybu
Zdravá a pestrá výživa
Prevence sportovních úrazů
HIV/AIDS.
- Třídním kolektivům, ve kterých jsou integrováni žáci s podporou asistenta pedagoga, bude věnovat zvýšenou pozornost výchovná poradkyně a školní psycholožka – monitorování situace, v případě potřeby sociometrická šetření, práce se třídou na posilování pozitivního klimatu třídy.
- Výchovná poradkyně bude v rámci prevence záškoláctví a skrytého záškoláctví průběžně monitorovat žáky se zvýšenou absencí nad 100 hodin, bude vyhodnocovat důvod absence.

8. 1. 3 Volnočasové aktivity

a) kroužky

Název kroužku	Předškoláček
Stručná charakteristika kroužku	Připravujeme předškoláky na bezproblémový vstup do školy. Děti se adaptují na nové prostředí. Klademe důraz na rozvoj prostorové orientace a matematických pojmů. Zaměřujeme se na rozvoj jemné motoriky, grafomotoriky, rozšíření slovní zásoby, hudebního cítění a procvičení mluvidel. Velkou pozornost věnujeme předčtenářské gramotnosti - hrajeme si s texty, podněcujeme fantazii a kreativitu, malujeme a tvoříme komiksy.
Realizuje	Mgr. M. Vlčková, Mgr. K. Šmídová Mgr. R. Vrchotová, Mgr. O. Švorcová
Cílová skupina	Děti předškolního věku
Počet hodin programu	60 min./1x měsíčně

Název kroužku	Malý čtenář
Stručná charakteristika kroužku	Kroužek je určený pro žáky, kteří již umí číst, čtení je baví a chtějí objevovat nové a zajímavé knížky. Cílem kroužku je vytvářet vztah ke knihám, čtení, rozvíjet fantazii, udržovat zdravou paměť a zároveň přinášet radost z četby.
Realizuje	Mgr. D. Šafránková
Cílová skupina	Žáci 1. a 2. ročníků

Počet hodin programu	45 min./týden
----------------------	---------------

Název kroužku	Kroužek angličtiny
Stručná charakteristika kroužku	Pracujeme se slovíčky z oblastí, jako jsou např. barvy, čísla, zvířátka, hračky, rodina, dům, škola, oblečení, jídlo, roční období, svátky. Nacvičujeme písničky a říkanky. Zaměřujeme se na porozumění jednoduchých pokynů a používání velmi jednoduché konverzace k výše zmíněným okruhům.
Realizuje	Mgr. M. Čán
Cílová skupina	Žáci 1. a 2. ročníků
Počet hodin programu	45 min./týden

Název kroužku	Hravá angličtina
Stručná charakteristika kroužku	Kroužek je určen pro nejmenší žáky, kteří se s jazykem teprve seznamují. Výuka je vedena hravou formou s cílem vybudovat si kladný vztah k anglickému jazyku. Během celého kurzu si žáci procvičí drobnou motoriku, naučí se spoustu slovíček, jednoduchých frází a písniček.
Realizuje	Mgr. A. Kurková
Cílová skupina	Žáci 1. a 2. ročníků
Počet hodin programu	45 min./týden

Název kroužku	Angličtina pro 3. třídu
Stručná charakteristika kroužku	Náplní kroužku je seznámení se s anglickým jazykem hravou formou. Žáci si pomocí písniček a zábavných aktivit rozšíří učivo probírané ve škole. Důraz je kladen na rozvíjení schopnosti porozumět mluvenému slovu a umět reagovat na otázky.
Realizuje	Mgr. A. Kurková
Cílová skupina	Žáci 3. ročníků
Počet hodin programu	45 min./týden

Název kroužku	Angličtina pro 4. třídu
Stručná charakteristika kroužku	Náplní kroužku je upevňování a rozšiřování již získaných znalostí prostřednictvím zábavných a interaktivních metod výuky. Důraz je kladen na úkoly vyžadující soustředění, práci s krátkými texty a konverzaci.
Realizuje	Mgr. A. Kurková
Cílová skupina	Žáci 4. ročníků
Počet hodin programu	45 min./týden

Název kroužku	Kroužek španělštiny pro začátečníky
Stručná charakteristika kroužku	Naučíme se základní fráze, pozdravy, abecedu a výslovnost. Slovní zásobu zaměříme na okruh rodina, záliby a každodenní rutina. Výuka bude probíhat zábavnou formou s využitím her a různých interaktivních materiálů.
Realizuje	Mgr. O. Rusová
Cílová skupina	Žáci 2. až 9. ročníků
Počet hodin programu	45 min./týden

Název kroužku	Kroužek španělštiny pro pokročilé
Stručná charakteristika kroužku	Kroužek navazuje na předchozí kurz. Rozšíříme slovní zásobu o výrazy týkající se školy a vzdělávání, aktivit ve volném čase, potravin a bydlení.
Realizuje	Mgr. O. Rusová
Cílová skupina	Žáci 3. až 9. ročníků
Počet hodin programu	45 min./týden

Název kroužku	Kroužek keramiky
Stručná charakteristika kroužku	Zaměřujeme se na rozmanité tvořivé činnosti, různé výtvarné techniky a především práce s keramickou hlinou.
Realizuje	Mgr. S. Máčalíková, Mgr. P. Skryjová
Cílová skupina	Žáci 1. - 3. ročníků
Počet hodin programu	90 min./týden

Název kroužku	Motáme, háčkujeme, pleteme
Stručná charakteristika kroužku	Zaměřujeme se na rozmanité tvořivé činnosti.
Realizuje	Mgr. M. Vlčková
Cílová skupina	Žáci 1. – 9. ročníku
Počet hodin programu	45 min./týden

Název kroužku	Miniházená
Stručná charakteristika kroužku	Žáci se seznamují s pravidly miniházené a účastní se turnajů v miniházené mezi ZŠ v rámci projektu „Poděbradská školní liga miniházené“. Kroužek probíhá ve spolupráci s garantem projektu, který je zároveň metodik a trenér mládeže.
Realizuje	Mgr. J. Weiszová
Cílová skupina	Žáci 2. - 5. ročníků
Počet hodin programu	45 min./týden

Název kroužku	Kroužek polytechniky a výpočetní techniky
Stručná charakteristika kroužku	Cílem kroužku je vytvořit u žáků pozitivní

	vztah k technickým oborům a seznámit je se základy robotiky. Rozvíjet manuální zručnost žáků, ale i kreativitu, samostatnost, výtvarné a technické cítění.
Realizuje	Mgr. Lucie Líbalová
Cílová skupina	Žáci 4. – 5. ročníků
Počet hodin programu	45 min./týden

Název kroužku	Němčina pro začátečníky
Stručná charakteristika kroužku	Žáci si jednoduchou formou osvojí základy jazyka, kterým hovoří naši sousedé. Pomocí textových a audiovizuálních pomůcek, her a písniček snadno a rychle porozumí slovíčkům, krátkým větám a frázím. Hlavním cílem bude, aby děti získaly k učení se cizímu jazyku kladný vztah a nebály se komunikovat.
Realizuje	Mgr. Eva Ernstová
Cílová skupina	Žáci 5. – 6. ročníků
Počet hodin programu	45 min./týden

Název kroužku	Příprava z českého jazyka k přijímacím zkouškám
Stručná charakteristika kroužku	Na jednotlivých hodinách si budou žáci rozmanitými výukovými metodami upevňovat a prohlubovat učivo potřebné k přijímacím zkouškám. V rámci procvičování si žáci také vyzkouší testy Cermat.
Realizuje	Mgr. R. Martínková
Cílová skupina	Žáci 9. ročníků
Počet hodin programu	45 min./týden (říjen - duben)

Název kroužku	Příprava z matematiky k přijímacím zkouškám
Stručná charakteristika kroužku	Na jednotlivých hodinách si budou žáci rozmanitými výukovými metodami upevňovat a prohlubovat učivo potřebné k přijímacím zkouškám. V rámci procvičování si žáci také vyzkouší testy Cermat.
Realizuje	Mgr. L. Líbalová
Cílová skupina	Žáci 9. ročníků
Počet hodin programu	45 min./týden (říjen - duben)

Název kroužku	Šachový kroužek
Stručná charakteristika kroužku	Šachy učí děti logicky myslet a vybrat si „nejlepší“ volbu z velkého množství možností.
Realizuje	M. Škrabánková
Cílová skupina	Žáci 1. a 9. ročníků

Počet hodin programu	60 min./týden
----------------------	---------------

Název kroužku	Věda nás baví
Stručná charakteristika kroužku	Žáci se hravou a zábavnou formou seznámí s jevy kolem nás (např. statická elektřina, lidské tělo, atmosféra, vítr,...). Budou provádět zajímavé experimenty, které nejsou nebezpečné ani složité a dozví se, jak věci a jevy fungují.
Realizuje	Ing. M. Kratochvílová
Cílová skupina	Žáci 2. a 5. ročníků
Počet hodin programu	60 min./týden

b) další volnočasové aktivity

- Návštěva školní knihovny

Žákům i učitelům poskytuje následující služby:

- vyhledávání informací v knižní i elektronické podobě,
- prodej knih z katalogu nakladatelství Albatros, Fragment, Mladá Fronta, Grada
- půjčování knih (z knižního fondu cca 7 500 knih, který se obměňuje i dle návrhů žáků),
- objednávání mimočítankové četby pro 1. a 2. stupeň,
- realizuje besedy o knihách i s autory některých knih,
- zajišťuje také pro žáky individuální kopírování.

Je organizátorem těchto akcí:

- na začátku školního roku se prvňáčci seznamují s možnostmi knihovny,
- na konci školního roku se žáci 1. ročníku loučí se Slabikářem na slavnosti "Už jsem čtenář",
- realizuje besedy o knihách i s některými autory knih,
- školní celorepublikové říjnové akce "Týden knihoven",
- školní celorepublikové březnové akce "Noc s Andersenem".

Školní knihovna je žákům zpřístupněna 3 dny v týdnu.

- Příprava a vydávání školního časopisu "Školní svět"
- Příprava pravidelných pondělních hlášení do školního rozhlasu - žáci shrnují prostřednictvím školního rozhlasu nejdůležitější akce předešlého týdne (zveřejňují výsledky z olympiád, sportovních soutěží, připomínají předešlé a plánované školní akce apod.)

8. 2 Programy preventivních aktivit pro pedagogy

Název a odborné zaměření vzdělávání	BOZP
Stručná charakteristika	Školení v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
Realizuje	Uhas Kolín
Počet proškolených pedagogů	Všichni
Počet hodin	2
Termín konání	září 2023

Název a odborné zaměření vzdělávání	Bezpečnost ve škole
Stručná charakteristika	Školení v oblasti prevence a ochrany měkkých cílů
Realizuje	Ing. Petr Schmid
Počet proškolených pedagogů	12 (vedoucí pracovníci, školní metodici prevence)
Počet hodin	2
Termín konání	srpen 2023

Název a odborné zaměření vzdělávání	EDUbus
Stručná charakteristika	Ojedinelý vzdělávací projekt, který umožňuje popularizaci polytechnických oborů pomocí aktivizujících výukových metod, moderních technologií a atraktivního prostředí
Realizuje	EDUteam Horní Počernice
Počet proškolených pedagogů	20 (zájemci)
Počet hodin	2
Termín konání	srpen 2023

Název a odborné zaměření vzdělávání	Mosty ke knihám
Stručná charakteristika	Workshop pro všechny pedagogy, kteří chtějí budovat čtenářské mosty mezi dětmi a knihami.
Realizuje	Mgr. V. Peslerová
Počet proškolených pedagogů	20 (zájemci)
Počet hodin	2
Termín konání	srpen 2023

Název a odborné zaměření vzdělávání	Efektivní komunikace v krizových situacích
Stručná charakteristika	Školení v oblasti efektivní komunikace s klientem v situaci, kterou on osobně prožívá jako zátěžovou, ohrožující a nepříznivou.
Realizuje	Mgr. Helena Kumperová, Ph. D.
Počet proškolených pedagogů	Všichni
Počet hodin	4
Termín konání	září 2023

Název a odborné zaměření vzdělávání	Setkání metodiků prevence
Stručná charakteristika	Předávání zkušeností v rámci okresu
Realizuje	PPP Nymburk
Počet proškolených pedagogů	1
Počet hodin	2/setkání
Termín konání	listopad 2023 a červen 2024

Název a odborné zaměření vzdělávání	Setkání výchovných poradců
Stručná charakteristika	Předávání zkušeností v rámci okresu
Realizuje	PPP Nymburk
Počet proškolených pedagogů	1
Počet hodin	2/setkání
Termín konání	září 2023 a červen 2024

Název a odborné zaměření vzdělávání	Setkání kariérových poradců
Stručná charakteristika	Předávání zkušeností v rámci okresu
Realizuje	PPP Nymburk
Počet proškolených pedagogů	1
Počet hodin	1/setkání
Termín konání	září 2023

Název a odborné zaměření vzdělávání	Pracovní schůzka pedagogů ambulantních náprav
Stručná charakteristika	Předávání zkušeností v rámci okresu
Realizuje	PPP Nymburk
Počet proškolených pedagogů	1
Počet hodin	1/setkání
Termín konání	květen 2024

Název a odborné zaměření vzdělávání	Robotika
Stručná charakteristika	Školení v oblasti zařazování a využívání robotických programovatelných učebních pomůcek ve výuce
Realizuje	Mgr. Lucie Líbalová
Počet proškolených pedagogů	Dle zájmu
Počet hodin	2
Termín konání	Šk. rok 2023/2024

Název a odborné zaměření vzdělávání	Individuální semináře a kurzy dle nabídky DVPP
Stručná charakteristika	Semináře zaměřené na prevence specifické i nespecifické
Realizuje	Dle nabídky
Počet proškolených pedagogů	Dle zájmu
Počet hodin	Dle nabídky
Termín konání	Šk. rok 2023/2024

Název a odborné zaměření vzdělávání	Semináře zaměřené na prevence specifické
-------------------------------------	---

	a nespecifické
Stručná charakteristika	Semináře zaměřené na rozvoj kompetencí v oblasti prevence rizikového chování a na zvyšování kvalifikace v této oblasti.
Realizuje	Dle nabídky
Počet proškolených pedagogů	Pedagogové z řad školního poradenského týmu
Počet hodin	Dle nabídky
Termín konání	Šk. rok 2023/2024

Další vzdělávání:

Školní metodik prevence i ostatní pedagogové včetně vychovatelek ŠD se účastní příslušných akcí a školení. Získané informace následně předávají v rámci metodického sdružení, předmětových komisí, popř. pedagogické rady.

Školní metodička prevence Mgr. Jana Smíšková je členkou komise SPOD při MěÚ Poděbrady, kde se v součinnosti věnuje problematice rizikového chování v rámci širšího regionu. V rámci této komise se podílela na zřízení nízkoprahového zařízení v našem městě, určeného pro žáky z rodin se selhávajícím výchovným působením (tedy i pro žáky naší školy).

Aktivity podporující dobré vztahy na pracovišti:

Návštěva divadelního představení

Vánoční večírek

Společenský večer ke Dni učitelů

Několikadenní poznávací a vzdělávací zájezd pro pedagogické zaměstnance

Slavnostní ukončení školního roku

8. 3 Programy preventivních aktivit zaměřené na rodiče

V této oblasti dále dbáme na:

- informování o strategii školy v prevenci rizikového chování prostřednictvím Výroční zprávy, rodičovských schůzek, školního zpravodaje, webových a facebookových stránek školy
- šíření osvětových materiálů
- poradenskou službu školního psychologa, školního metodika prevence a výchovného poradce
- umožnění účasti na preventivních aktivitách tak jako na ostatních vyučovacích hodinách
- možnost vyjádřit se k provozu školy v cílených anonymních dotazníkových akcích (např. v rámci projektu Škola podporující zdraví)
- informování Školské rady - zástupců rodičů o výsledcích a potřebách v prevenci
- pravidelné setkávání s rodiči na akcích pořádaných školou - šk. akademie, besídka, vánoční a velikonoční jarmarky, rozsvícení vánočního stromu s doprovodným programem, pěvecká a dramatická vystoupení v Divadle Na Kovárně, Dny otevřených dveří, projekty v rámci různých oslav.

Nedílnou součástí preventivní práce je medializace činnosti (www.zstgmpodebrady.cz, <https://cs-cz.facebook.com/zstgmpdy> a regionální tisk) a trvalá propagace zdravého životního stylu.

9. Systém úrazové prevence

Pro prevenci vzniku školních úrazů vytváříme bezpečné prostředí ve škole i v okolí školy.

Žáci jsou pravidelně poučováni o rizicích, následcích a bezpečnosti při činnostech, kdy může dojít ke vzniku úrazu, přičemž pedagogičtí pracovníci vždy provedou zápis do třídní knihy o těchto skutečnostech. Pedagogičtí pracovníci dohlížejí na bezpečné chování žáků, kontrolují dodržování bezpečnostních opatření, dodržují dozor nad žáky minimálně v rozsahu, jak je stanoveno právními předpisy.

Prevenci úrazovosti máme také začleněnou do školního vzdělávacího plánu. S výchovou k předcházení úrazů začínáme již od 1. ročníku. Na prvním stupni ji zařazujeme do hodin prvouky, přírodovědy, tělesné výchovy, pracovní výchovy a výtvarné výchovy. Druhý stupeň se věnuje této problematice v hodinách tělesné výchovy, občanské výchovy, pracovních činnostech, přírodopisu, výchovy pro život, výchovy ke zdraví, fyziky a chemie. Výuka je koncipována tak, aby žákům přinášela spíše návod, jak se chovat bezpečně, než prostý zákaz.

V rámci prevence úrazovosti žáků se snažíme prostřednictvím vzdělávání (např. v hodinách tělesné výchovy) zlepšit stav pohybových dovedností a tělesné zdatnosti žáků, podpořit uskutečňování pohybových aktivit žáků podle školního vzdělávacího programu. Dále žáky motivujeme k aktivitám zaměřeným na posílení tělesné zdatnosti - např. nabízíme kroužky miniházené, všestrannou tělesnou výchovu a propagujeme ostatní sportovní útvary mimo školu.

Pro sekundární prevenci školních úrazů jsou pedagogičtí pracovníci i ostatní zaměstnanci školy řádně proškoleni, znají základy první pomoci a jsou schopni zajistit základní ošetření při všech školních akcích.

Při sekundární prevenci školních úrazů sledujeme rizikové a ohrožené skupiny dětí a prováděním preventivních opatření se snažíme zamezit působení nepříznivých jevů.

Všichni zaměstnanci školy se řídí dle metodického doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních - minimálním standardem bezpečnosti, a to jak v oblasti prostorové a organizačně technické, tak v oblasti personálního zabezpečení i dokumentace školy a vnitřních předpisů.

Všichni zaměstnanci školy se pravidelně účastní přednášek BOZP viz kapitola 8. 2 tohoto PPŠ.

10. Dokumentace

- Školní řád
- Školní vzdělávací program pro ZV "Spektrum"
- Strategický plán rozvoje školy
- Minimální standard bezpečnosti

- Preventivní program školy
- Vyhodnocení preventivního programu školy
- Krizový plán školy
- Strategie předcházení školní neúspěšnosti
- Školní program proti šikanování
- Poskytování poradenských služeb
- Deník školních metodiček prevence
- Deník školní psycholožky
- Záznamy o výskytu rizikového chování a jeho řešení
- Záписy z rodičovských schůzek, individuálních konzultací s rodiči
- Záписy z předmětových komisí a metodického sdružení 1. stupně
- Záписy z pedagogických rad a mimořádných schůzek
- Záписy ze schůzek školního poradenského pracoviště
- Výroční zpráva
- Třídní knihy (obsah učiva i další aktivity)

11. Evaluace

V rámci evaluace provádíme každoroční srovnávací mapování výskytu sociálně patologických jevů ve škole. Prostřednictvím anonymních dotazníků zjišťujeme postoje, názory a návrhy žáků, rodičů i učitelů (INDI 9 1x za 3 roky).

Aktuálně pracujeme s problémy žáků sdělenými prostřednictvím třídních učitelů, pedagogů či osobního oslovení klienta.

11. 1 Kvalitativní hodnocení

Preventivní program školy se ve šk. r. 2022/2023 zaměřoval na základní vzorce bezpečného chování napříč typy rizikového chování, na rozvoj osobnostních a sociálních kompetencí žáků, na prevenci v oblasti šikany a extrémních projevů agrese a na prevenci v oblasti adiktologie.

Preventivní program školy se nám podařilo naplňovat v celém rozsahu. Obsahově jsme se zaměřili především na zdravý životní styl, duševní zdraví a podporu odolnosti vůči stresu. Naprosto klíčové se pro nás stalo hledání cesty, jak posilovat školní a třídní klima a jak podporovat pozitivní vztahy mezi žáky i mezi žáky a učiteli.

Vnímali jsme, že žáci jsou ještě více ohroženi i nadměrným a nebezpečným používáním internetu. Velkou pozornost jsme proto věnovali prevenci v kyberprostoru. V prostoru, který se nám stal do jisté míry přirozený a má velký pozitivní, ale i negativní dopad na kvalitu našeho života. Celý projekt byl přizpůsoben jednotlivým věkovým skupinám a směřoval ke společným cílům, mezi něž patřilo zjištění, v jaké míře žáci používají moderní komunikační technologie, varování před nevhodným a nadměrným užíváním těchto online technologií, seznámení či připomenutí zásad bezpečného používání internetu a bezpečného chování na sociálních sítích. Žáky jsme podporovali i prostřednictvím webových stránek školy a

Facebooku. Přinášeli jsme jim návod, jak správně zvládat stresové situace, jak vhodně trávit volný čas. Nabízeli jsme jim také telefonické psychologické konzultace a krizovou intervenci.

Většinu preventivních aktivit si škola realizovala sama. Cíle PPŠ se ve většině případů podařilo naplnit.

Současný stav a poměrně nízký výskyt rizikového chování je výsledkem propracovaného systému vyhledávání a zejména řešení rizikového chování, důsledností pedagogů, snahy o řešení a nápravu nežádoucích jevů a účinnosti zvolených postupů.

I nadále je potřeba přenášet teoretické znalosti do skutečných životních kompetencí a způsobů jednání žáků zejména v zátěžových situacích.

11. 2 Kvantitativní hodnocení

11. 2. 1 Rozsah specifické a nespecifické prevence zaměřené na žáky (počet hodin v jednotlivých ročnících za rok)

Specifická a nespecifická prevence	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník
Prevence šikany a projevů agrese	2	2	2	2	2	3	2	2	2
Prevence kyberšikany	2	2	2	2	2	3	2	2	2
Prevence záškoláctví	1	1	2	2	2	2	3	2	3
Prevence rizikových sportů	1	1	1	1	1	2	2	1	1
Prevence rizikového chování v dopravě	2	2	2	8	4	0	2	0	0
Prevence rasismu a xenofobie	1	1	1	2	2	2	2	2	3
Prevence působení sekt a extrémistických náboženských směrů	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Prevence rizikového sexuálního chování	0	0	0	0	1	1	1	6	3
Prevence užívání tabáku a nikotinových sáček	1	2	2	2	2	3	1	0	0
Prevence užívání alkoholu	1	1	1	1	1	4	1	0	1
Prevence užívání dalších návykových látek	0	0	1	1	1	1	2	4	1
Prevence závislostního chování pro nelátkové závislosti	0	0	1	1	1	1	2	1	1
Prevence poruch příjmu potravy	0	0	0	2	2	4	4	1	2
Prevence kriminálního chování	1	1	1	2	2	4	4	4	4

11. 2. 2 Rozsah prevence zaměřené na pedagogické pracovníky

Aktivity v oblasti prevence pedagogických pracovníků vycházely jednak z potřeb organizace, jednak z potřeb zaměstnanců, které byly v souladu s jejich osobnostním rozvojem.

Vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky v oblasti prevence rizikového chování

Počet vzdělávacích aktivit	5
Počet celkově proškolených pedagogů	51
Počet hodin	12

11. 2. 3 Rozsah prevence zaměřené na rodiče a ostatní příznivce školy

Počet vzdělávacích aktivit	3
Počet hodin	3

12. Finanční zdroje

Předpokládaný přehled čerpání finančních prostředků na realizaci PPŠ:

- vzdělávání, odborná školení a semináře.....6 000,- Kč
- externí přednášející, besedy aj.....4 000,- Kč
- odborná literatura, předplatné časopisu
Prevence, Třídní učitel, DVD, PC programy, flash disk.....6 000,- Kč
- spotřební materiál.....3 000,- Kč
- preventivní programy Apla – posílení vztahů
v kolektivu.....2 500,- Kč
- CELKEM.....21 500,- Kč

13. Seznam platné školské legislativy

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- Zákon č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Zákon č. 563/2004 Sb., zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- Zákon č. 106/2011, kterým se mění zákon č.167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii
- Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě
- Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
- Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů
- Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláška č. 27/2016 Sb., vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů
- Metodický pokyn k novele vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 15/2005 Sb., vyhláška, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění pozdějších předpisů
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy č. j.: 37 014/2005-25
- Metodický pokyn MŠMT ČR č. j.: 10 194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví
- Metodický pokyn MŠMT č. j.: 14 423/99-22 k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance
- Metodické doporučení MŠMT pro práci s Individuálním výchovným programem (IVýP) v rámci řešení rizikového chování žáků č. j.: MSMT – 43 301/2013 platnost/12/2013
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané č. j.: 25 884/2003-24
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu č. j.: 11 691/2004-24, Věstník MŠMT sešit 6/2004
- Metodické doporučení „Zásady přístupu k dětem, žákům, studentům s PAS v rámci vzdělávacího procesu“
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j.: MSMT-21149/2016)
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže. Dokument MŠMT č. j.: 21 291/2010-28:
 - V roce 2017 došlo k aktualizaci několika příloh tohoto doporučení, konkrétně přílohy č. 7 – Kyberšikana, přílohy č. 10 - Vandalismus a přílohy č. 11 - Záškoláctví.
 - V roce 2022 došlo k aktualizaci přílohy č. 13 – Tabák
 - V roce 2023 došlo k aktualizaci přílohy č. 3 – Poruchy příjmu potravy
 - Příloha č. 22: Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních
 - Příloha č. 23: Psychická krize/duševní onemocnění žáka

- Metodický pokyn č. 1/2019 – Spolupráce základních škol a orgánů sociálně-právní ochrany dětí Středočeského kraje
- Strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže ve Středočeském kraji na období 2022 – 2027
- Akční plán realizace školské primární prevence rizikového chování dětí a mládeže ve Středočeském kraji na období 2022 – 2023
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027
- Akční plán realizace Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2023-2025
- Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním pro období 2019 – 2027
- Koncepce protidrogové politiky Středočeského kraje na léta 2022 - 2027
- Strategie rozvoje sítě škol a školských zařízení zřizovaných Středočeským krajem a jejich vzdělávací nabídky do roku 2030+
- Plán hlavních úkolů České školní inspekce na školní rok 2023/2024
- Soubor pedagogicko-organizačních informací pro mateřské školy, základní školy, střední školy, konzervatoře, vyšší odborné školy, základní umělecké školy, jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky a školská zařízení na školní rok 2022/2023
- Pomůcka k nově zakotveným právům a povinnostem pedagogických pracovníků
- Tematická zpráva ČŠI – Hodnocení rizikového chování žáků základních a středních škol

14. Závěr

Ředitel školy vytvoří podmínky všem stranám pro realizaci prevence a úkolů, které jsou v programu obsaženy. Umožní vzdělávání školním metodickým preventorům a všem pedagogickým pracovníkům. Pro potřebu výuky v této oblasti bude zajišťovat podle požadavků pedagogů vybavení školy a financovat případné externí aktivity. Hlavním garantem programu je ředitel školy Mgr. Vlastislav Sýkora.

Předpokládáme, že zejména diferencovaný přístup v prevenci a důraz na práci s klimatem třídy a školy budou přinášet i nadále pozitivní výsledky.

Mgr. Veronika Slavětínská
školní metodička prevence

Mgr. Vlastislav Sýkora
ředitel školy

Mgr. Jana Smíšková
školní metodička prevence

Příloha

Program proti šikanování ve škole

Obsah

Cíl programu

Projevy šikanování

Zákonná opatření

Komponenty programu

1. zmapování situace – analýza a evaluace
2. motivování pedagogů pro změnu
3. společné vzdělávání a supervize všech pedagogů
4. užší realizační tým
5. společný postup při řešení šikanování (šest skupin základních scénářů)
6. primární prevence v hodinách výchovy pro život a třídnických hodinách
7. primární prevence ve výuce
8. třídnická hodina
9. ochranný režim
10. spolupráce s rodiči
11. školní poradenské služby
12. spolupráce se specializovanými zařízeními
13. šikana zaměřená na učitele: jak jí předcházet a jak ji řešit

Cíl programu:

Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí. Důležité je zaměřit se na oblast komunikace a vztahů mezi žáky ve třídách, a to bez ohledu na to, zda tam k projevům šikany došlo či ne. Všichni pedagogičtí pracovníci musí vnímat vztahy mezi žáky a atmosféru v třídních kolektivech, kde působí, jako nedílnou a velmi důležitou součást své práce.

Projevy šikanování:

Šikanování se ve své zárodečné formě vyskytuje prakticky na všech školách. Pocit bezpečí každého jedince a jeho začlenění do třídního kolektivu je základní podmínkou vytváření produktivního prostředí a dobrého sociálního klimatu třídy a školy. Škola má povinnost předcházet všem náznakům násilí a šikanování. Šikanování v jakékoli formě a podobě nesmí být pracovníky školy akceptováno. Samotní pedagogičtí pracovníci nesmí svým jednáním s některými žáky a chováním vůči nim podněcovat zhoršování vztahů směřující k šikanování těchto žáků jejich spolužáky.

Šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických

útočích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Podoby šikanování jsou:

1. přímá podoba šikany:

- fyzické útoky v podobě bití,
- vydírání,
- loupeže,
- poškozování věcí,
- slovní útoky v podobě nadávek,
- pomluvy,
- vyhrožování,
- ponižování,
- sexuální obtěžování až zneužívání,
- kyberšikana prostřednictvím elektronické komunikace (útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod.).

2. nepřímá podoba šikany

- demonstrativní přehlížení,
- ignorování žáka či žáků.

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany patří:

- Verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií).
- Fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti).
- Smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech může nabýt i rysy organizovaného zločinu.

Zákonná opatření:

A) Odpovědnost

(1) Škola má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jsou školy a školská zařízení povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů). Z tohoto důvodu pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předchází, jeho projevy neprodleně řeší a každé jeho oběti poskytne okamžitou pomoc.

(2) Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

- dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR. Trestní oznámení je možné podat také na státní zastupitelství.
- dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí. Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§ 21 odst. 2 školského zákona, dle něhož mají zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků právo mj. na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání dítěte či žáka a právo vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí jejich vzdělávání). Skutečnost, že dítě někoho šikanovalo nebo bylo šikanováno, lze chápat jako významnou skutečnost, která v průběhu vzdělávání nastala.
- škola ohlašuje orgánu sociálně právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů); v případě šikany se jedná o všechny případy, které škola oznámila policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a dále případy, které sice výše uvedeným nebyly oznámeny, avšak které jsou svou povahou velmi závažné a nasvědčují tomu, že dítě se nachází v nepříznivé sociální situaci, jelikož jeho přirozené prostředí nedokáže dostatečným způsobem naplňovat své funkce při zajišťování přiměřené ochrany příznivého vývoje dítěte.

B) Trestně – právní hledisko

(1) Protiprávní jednání s prvky šikany může být kvalifikováno jako přestupek dle zákona číslo 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Nejčastěji se bude jednat o přestupky proti občanskému soužití dle ustanovení § 7 odst. 1 zákona o některých přestupcích (např. ublížení na cti, vyhrožování újmou na zdraví atd.). **Za přestupek je odpovědná osoba starší 15 let.**

(2) Z hlediska zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, může šikanování žáků naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění: proti životu: § 140 Vražda; proti zdraví: § 145 Těžké ublížení na zdraví, § 146 Ublížení na zdraví; proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství: § 170 Zbavení osobní svobody, § 171 Omezování osobní svobody, § 173 Loupež, § 175 Vydírání, § 177 Útisk; dále pak trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti: § 185 Znásilnění, § 186 Sexuální nátlak, § 187 Pohlavní zneužití, § 189 Kuplířství, § 191 Šíření pornografie, § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií; trestných činů proti majetku: § 205 Krádež, § 228 Poškození cizí věci; konečně se může jednat i o trestné činy narušující soužití lidí: § 352 Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, § 353 Nebezpečné vyhrožování, § 354 Nebezpečné pronásledování, § 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob.

Proviněním se rozumí trestný čin spáchaný mladistvým - § 6 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže):

(3) Trestné činy ve vztahu ke kyberšikaně

Kyberšikana obdobně jako školní šikana sice není sama o sobě trestným činem ani přestupkem, ale její projevy mohou naplňovat skutkovou podstatu např. těchto trestných činů: účast na sebevraždě (§ 144 trestního zákoníku) – např. zaslání SMS oběti s úmyslem přimět ji k sebevraždě, kterou skutečně spáchá či se o ni pokusí; porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 trestního zákoníku) – např. porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183 trestního zákoníku), např. zveřejnění fotografií z telefonu oběti; pomluva (§ 184 trestního zákoníku) – např. vytvoření webových stránek, které nepravdivě zesměšňují oběť; šíření pornografie dle § 191 trestního zákoníku (viz sexting); výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (dítětem se rozumí osoba mladší 18 let) dle § 192 trestního zákoníku (viz sexting); neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací (§ 230 trestního zákoníku), např. nabourání do facebookového profilu či e-mailu, zneužití dat; nebezpečné pronásledování (tzv. stalking, § 354 trestního zákoníku) – např. dlouhodobě opakované pokusy kontaktovat všemi dostupnými prostředky oběť, která proto pocítuje důvodné obavy o život nebo zdraví své či svých blízkých;

(4) Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekážení trestného činu (§ 367 trestního zákoníku). V úvahu přicházejí i další trestné činy jako např. nadřizování (§ 366 trestního zákoníku) či schvalování trestného činu (§ 365 trestního zákoníku), v krajním případě i podněcování (§ 364 trestního zákoníku).

C) Metodické materiály

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže. Dokument MŠMT č. j.: 21 291/2010-28

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j. MSMT-21149/2016)

Komponenty programu:

1. Zmapování situace – analýza a evaluace

Úkoly:

- *průběžně mapovat výskyt šikany na škole (pozorováním, dotazováním, předáváním informací, řešením podnětů a oznámení žáků rodičů, zaměstnanců vč. provozních)- vyhodnocení provede školní metodik prevence 1x ročně*
- *do určených formulářů zapisovat závažnější jednání se žáky, rodiči, výchovné komise – třídní učitelé, školní metodik prevence, výchovný poradce - průběžně*
- *1x za pololetí kontrola záznamů a jejich vyhodnocení – užší realizační tým*

2. Motivování pedagogů pro změnu

Seznámení se skutečným stavem šikany je pak tím základním motivačním prvkem určujícím budoucí změnu. Klíčovým momentem je, aby učitelé výskyt šikany nejen neodmítali, ale aby ho ani nevnímali jako své osobní selhání. Neznalost skutečné situace na vlastní škole je totiž pochopitelná, neboť podstatnou vlastností šikanování je její skrytost a nepřístupnost pro vnější okolí. Další fází motivace je důvěra ve školní program proti šikanování – má smysl ho realizovat, protože povede k řešení a odstranění nebo alespoň omezení šikany.

3. Společné vzdělávání a supervize všech pedagogů

Dobrá komunikace jednotlivých pracovníků ZŠ a vedení ZŠ umožňuje pružně reagovat v krizových situacích.

Předávání informací:

pravidelně - na poradách (3x ročně)

průběžně – kdokoli z pracovníků ZŠ zaznamená jakékoli příznaky nezdravých vztahů a nevhodného chování mezi žáky, ihned je sdělí třídnímu učiteli, výchovné poradkyni, metodikovi prevence nebo vedení ZŠ

informace na webových stránkách ZŠ – pro pracovníky ZŠ, žáky, rodiče

proškolení všech pracovníků ZŠ – úvodní porada

doplňování knihovny odbornými publikacemi, odborná školení

speciální školení (pro výchovné poradce a metodika prevence) – předají informace ostatním na nejbližší poradě

supervize – bude prováděna v rámci pedagogických rad psychologem a preventistou

Úkoly:

- *zajistit proškolení k prevenci šikanování – školní metodik prevence seznámí s MP*

- *blíže spolupráce s krajským a okresním metodikem – školní metodik prevence*

4. Užíší realizační tým

ředitel školy

zástupkyně ředitele školy

školní metodička prevence

výchovná poradkyně

školní psycholog

5. Společný postup při řešení šikanování (šest skupin základních scénářů)

V případě podezření na šikanu každý pracovník školy neprodleně oznámí tuto skutečnost školnímu metodikovi prevence a vedení školy.

Školní metodik prevence ve spolupráci s vedením školy na podkladě kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování rozhodne, zda řešení zvládne škola sama, nebo si povolá odborníka specialistu (viz tabulka níže). V případě, že jde o počáteční a obvyklou šikanu, kterou zvládne škola sama, určený pracovník postupuje podle scénáře určeného pro tento typ

šikanování. Pokročilé a komplikované šikany škola řeší ve spolupráci s odborníky zvenku, zejména z PPP, SVP.

Do komplikované šikany zařadíme především neobvyklé formy šikany. Dále sem zahrneme základní formy šikany, se kterými nemáme zkušenosti. Patří do nich šikany krajně ohrožující bezpečí pedagoga a život oběti, dále šikany se změnou v základním schématu. Prakticky jde zejména o nějakou zvláštnost u přímých a nepřímých účastníků šikany. Patří sem rovněž šikany s rozvinutým zakrývajícím systémem. Vážnou komplikací je intenzivnější závislostní vztah mezi oběťmi a agresory a vážnější dopady šikany na oběť - například známky úzkostné poruchy.

(1) Situace, které zvládne škola sama

- (a) první pomoc pro obyčejnou počáteční šikanu
- (b) celková léčba pro řešení prvních dvou stadií šikanování

(2) Scénáře, kdy potřebuje škola pomoc zvenku

- (c) první pomoc pro komplikovanou počáteční šikanu
- (d) první pomoc (krizové scénáře) pro obyčejnou pokročilou šikanu
- (e) první pomoc (krizové scénáře) pro komplikovanou pokročilou šikanu, patří sem např. výbuch skupinového násilí, tzv. školní lynčování
- (f) celková léčba pro třetí stadium šikanování s běžnou i komplikovanou formou.

První kroky při objevení šikany

Pro účinnou a razantní první pomoc dostupnou učitelům (zejména v případě počáteční šikany) je nejvhodnější lokální a vnější strategie, která mapuje symptomy šikanování a pracuje pouze s vybranými svědky. Je univerzální, platí pro děti i dospělé i pro různé typy škol. Obsahuje schéma strategických kroků, které je třeba dodržovat:

1. Rozhovor s informátory a oběťmi
2. Nalezení vhodných svědků
3. Individuální případně konfrontační rozhovory se svědky
(nekonfrontovat oběť a agresora a svědky s agresory)
4. Zajistit ochranu obětem
5. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

5.1 Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu

1. odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany;

- školní metodik prevence na podkladě kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování rozhodne, zda řešení zvládne škola sama, nebo si povolá odborníka specialistu

2. rozhovor s informátory a oběťmi;

- přicházejí-li s informací o šikaně rodiče – neměli bychom jejich výpověď zpochybňovat, reagovat obranně (říkat, že to není možné) a vyjadřovat nedůvěru

- domluvit se s rodiči na spolupráci, na způsobu ochrany dítěte, ubezpečit je, že pomůžeme, naznačit příští kroky
- o rozhovoru s obětí by neměli vědět ostatní žáci – je třeba ji chránit před možnou pomstou agresorů a nebezpečím odmítnutí třídou

3. nalezení vhodných svědků;

- ve spolupráci s informátory a obětmi vytipujeme členy skupiny, kteří budou pravdivě vypovídat: žáci, kteří s obětí kamarádí, sympatizují, nebo ji alespoň neodmítají, žáci nezávislí na agresorech, kteří nepřijímají normy šikanování

4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory);

- rozhovory organizujeme tak, aby o nich druzí nevěděli – bezpečnost svědků, hledáme odpovědi na otázky co, kdy, kde a jak se stalo

Základní otázky taktiky vyšetřování:

Kdo je obětí, popřípadě kolik je obětí?

Kdo je agresorem, popřípadě kolik je agresorů? Kdo z nich je iniciátor, kdo je aktivní účastník šikanování a kdo je obětí i agresorem?

Co, kdy, kde a jak dělali agresori konkrétním obětím?

K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?

Jak dlouho šikanování trvá?

Důkladný a podrobný popis násilného chování je důležitý pro úspěšné uplatnění metody vnějšího nátlaku. Potřebujeme to však i pro sebe, abychom byli chráněni před stížnostmi rodičů agresorů.

1. Co se stalo? (jádro příběhu)
2. Kde se to stalo? (místo)
3. Kdy se to stalo? (čas a alibi)
4. Proč? (motiv)
5. Kdo to spáchal? (podezřelí a pachatelé)
6. Jak to spáchal? (způsob jednání)
7. Čím to spáchal? (zbraně, nástroje)
8. Komu se to stalo? (oběti)
9. Kdo nám to řekl? (svědkové)

Nejvhodnější je provést písemný zápis z těchto rozhovorů.

5. ochrana obětí;

- do doby, než se vše vyřeší – zajistit zvýšený dozor, zorganizování bezpečných příchodů a odchodů dítěte do a ze školy, v závažném případě ponechat doma

6. předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru;

- a) Rozhovor s obětmi a rozhovor s agresory (směrování k metodě usmíření)

b) Rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku)

- význam: paralyzování agrese vůči bližním – princip „přitlačení ke zdi“ – při jakémkoliv náznaku šikanování bude potrestání přísnější; předjímání komplikací s rodiči – potřebujeme pádné důkazy – vhodné, aby útočníci svou výpověď napsali a podepsali

7. realizace vhodné metody;

a) metoda usmíření;

- místo donucení k vnější poslušnosti se sleduje vnitřní proměna vztahů mezi obětí a agresory. Je akcentováno řešení problému, tedy rozmrznutí agresivního postoje, domluva, usmíření mezi aktéry šikanování. Nastupuje řízené společné hledání nápravy místo trestu. Usmíření lze zpečetit dobrovolným odčiněním škod, které je přijatelné pro všechny.

b) metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);

- záměrem je přinutit trestem a strachem viníky k zastavení agresivního chování a k dodržování oficiálních norem. Individuální nebo komisionální pohovor, kde se rozhoduje o udělení výchovného opatření.

Výchovná komise, respektive škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů běžná, ale i mimořádná opatření:

- výchovná opatření (napomenutí, důtka třídního učitele, důtka ředitele)
- snížení známky z chování
- přeřazení agresora do jiného kolektivu
- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně-právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu
- krátkodobý dobrovolný pobyt v dětském diagnostickém ústavu, diagnostickém ústavu pro mládež nebo ve středisku pro mládež
- umístění do diagnostického ústavu na předběžné opatření a následné nařízení ústavní výchovy

8. třídnická hodina;

a) Efekt metody usmíření – posouzení společného úsilí

b) Oznámení o potrestání agresorů, informování celé třídy o potrestání útočníků

9. rozhovor s rodiči oběti;

- informace o zjištěních a závěrech školy, domluvení dalších opatření

10. třídní schůzka;

- potřeba informovat rodiče, že ve třídě byla šikana, kterou škola řešila; u metody usmíření možno na pravidelné schůzce, u pokročilé šikany – schůzka mimořádná

11. práce s celou třídou;

- nejlepší prevencí je budovat trvale a systematicky kamarádské a bezpečné vztahy v celé třídě; ke změně vztahů ve třídě možno využít spolupráci s profesionály ze školských poradenských zařízení (PPP, SVP apod.)

5.2 Obyčejná pokročilá šikana

Postup obdobný jako ve scénáři 5.1

Taktika vyšetřování u pokročilých šikan vyžaduje vysoce odborné a psychologicky „tvrdší“ postupy. Organizovaný odpor proti rozkrytí tu bývá mimořádně silný. Je třeba proto používat speciální diagnostické metody zaměřené na vztahy a postoje žáků a na ověřování pravdivosti výpovědí. Nezbytná je práce s neverbálními technikami a výslechovými praktikami.

Nejvýraznější rozdíl ve vyšetřování pokročilých šikan oproti těm počátečním spočívá v tom, že **zde nebývá často ani jeden vhodný svědek**. Všichni nebo téměř všichni lžou a zapírají. Běžné jsou křivé výpovědi a falešní svědkové. Nehledáme tedy většinou vhodné svědky, ale **nejslabší články v řetězu skupinové lži**. Vzácnou výjimkou je existence tzv. bílých vran, tedy žáků, kteří odolali velkému konformnímu tlaku skupiny, nesouhlasí s násilím a mají s oběťmi soucit.

Změny ve strategii vyšetřování

Oproti počáteční šikaně nalezneme značné rozdíly:

- individuální rozhovory s falešnými svědky doplníme o jejich vzájemné konfrontace
- ochrana oběti musí někdy nastat hned na počátku, oběť musíme dostat bezpečně domů ještě před koncem vyučování, oběť pak zůstává doma, dokud není nebezpečí zažehnáno
- rozhovor realizujeme pouze s agresory a bývá doplněn konfrontací mezi útočníky, pokud máme jednoznačné důkazy, lze přejít rovnou ke komisionálnímu rozhovoru

Intervence jsou limitovány

- nelze využít v žádném případě metodu usmíření, ale výhradně metodu vnějšího nátlaku, ta může být doprovázena na podkladě vyšetřování policie zahájením trestního řízení
- nejde dělat pohovor v neoficiální skupince, ale pouze v rámci orgánů školy

5.3 Celková léčba pro řešení prvních dvou stadií šikanování,

RTP – Rámcový třídní program

1. Informace

Informace o problému ve třídě můžeme získat z různých zdrojů (rodiče, jiné oznámení škole, vlastní pozorování). Máme-li informace o narušených vztazích (šikanování), nahlásíme vše ŠMP a VP, kteří společně zvolí strategii řešení.

JE NUTNO CHRÁNIT ZDROJ INFORMACÍ!!!

2. Odhad závažnosti

Pro řešení je nutné určit závažnost onemocnění třídního kolektivu:

- počáteční stadium
- pokročilé stadium
- neobvyklá forma šikany

Od tohoto se odvíjí skutečnost, zda problém vyřešíme sami, nebo pomocí konzultace s odborníkem, anebo problém již patří odborníkům.

3. Techniky mapující klima ve třídě

Klima třídy se dá určit podle technik cílených na tuto problematiku. Výběr technik záleží na pedagogovi, který mapování provádí.

Příklady technik: jména; přezdívky; had; místa si vymění; ruce; loď; tiché řady; míček apod.

4. Sociometrie

Sociometrické šetření slouží ke zmapování situace ve skupině a to prostřednictvím měření sociálních vztahů uvnitř skupiny, kde se členové bezprostředně znají.

Šetření provádí ŠMP, VP, nebo školní psycholog.

5. Práce se třídou

Pro práci se třídou je vhodné využití komunitního kruhu, který provádí ŠMP, VP, TU.

Komunitní kruh – jednoduchá metoda sloužící k pojmenování problémů ve třídním klimatu a k nastavení pravidel (je nutná zpětná vazba).

6. Závěrečná zpráva

Závěrečnou zprávu vypracovává ŠMP, VP, školní psycholog.

Zpráva je důvěrná, obsahuje závěr šetření a doporučení pro ozdravení, možná rizika.

7. Informování pedagogů

- seznámení pedagogického sboru s problémem
- popis dění ve třídě, společné kroky k řešení, role pedagoga v problému

8. Schůzka s rodiči v případě závažnějších forem šikany

Písemnou formou vedení školy vyzve zákonné zástupce agresora i oběti k návštěvě školy.

Svolá „mimořádnou“ schůzku všech rodičů:

- účast na schůzce TU, VP, ŠMP, ředitel školy
- seznámení rodičů s problémem (obecně) ne jmenovitě!
- pokud má zákonný zástupce zájem o konkrétní jména, jednáme s ním vždy individuálně

9. Výchovná komise

Zákonní zástupci problémových žáků jsou na výchovné komise zváni písemně. Struktura výchovné komise se liší pro agresora a pro oběť.

10. Práce se třídou

- pracuje se na ozdravení třídy
- nastaví se nová funkční pravidla třídy

- třídnické hodiny, v rámci těchto hodin probíhá intenzivní práce se třídou
- dbáme na bezpečné klima, sledování třídy
- dodržujeme kamarádské vztahy (spolupráce učitel + žáci)
- jednotné a důsledné vystupování pedagogů ve třídě
- pořádáme školní výlety, adaptační pobyty pro stmelení kolektivu

5.4 Scénář první pomoci pro neobvyklou počáteční šikanu

Její řešení vyžaduje doladění základního postupu, zkušenosti, a proto také musí být řešena **nezávislým specialistou na šikanu**. Je zde nutné promyšleně zorganizovat chráněné rozhovory se svědky a někdy je potřeba úzká spolupráce se sociálním kurátorem.

5.5 Základní krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany – Poplachový plán pro tzv. školní lynčování

A. První (alarmující) kroky pomoci

- zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany
- bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

- zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy
- zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi
- pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře)
- oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

- rozhovor s obětí a informátory
- nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků
- individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
- rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi)

D. Léčba

- metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny

5.6 Celková léčba pro třetí stadium šikanování s běžnou i komplikovanou formou.

Vzhledem k velké závažnosti celého problému je nutná úzká spolupráce s nezávislými odborníky na léčení šikany. Již při šetření je nutné dohodnout další postupy léčby s externími spolupracovníky a s jejich pomocí modifikovat Rámcový třídní plán pro danou specifickou situaci.

Pravidelně kontrolovat dodržování navržených postupů a konzultovat další vývoj situace ve třídě.

6. Primární prevence v třídnických hodinách

Třídní učitelé sledují vztahy ve třídě, podílí se na rozvoji pozitivních vztahů mezi žáky a na zlepšení třídního klimatu. Každá třída na začátku školního roku vypracuje svá „Pravidla třídy“ a řídí se jimi. Žáci jsou poučeni o tom, co je a co není šikana, na koho se mají obrátit, mají-li na šikanu podezření (na třídní učitele, výchovné poradce, metodika prevence, školní psycholožku, vedení ZŠ, dozory).

7. Primární prevence ve výuce

Téma prevence šikanování je zapracováno do jednotlivých předmětů (český jazyk, prvouka, přírodověda, občanská výchova, výchova pro život, výchova ke zdraví, tělesná výchova, výtvarná výchova). Učitelé se soustřeďují na rozvíjení pozitivních vztahů mezi žáky, pracují s pravidly třídy a dynamikou třídního kolektivu, spoluvytvářejí bezpečné prostředí školy.

8. Primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování

ZŠ provádí prevenci o přestávkách a při všech činnostech organizovaných školou (exkurze, výlety, vycházky, kroužky, školní družina). ZŠ organizuje adaptační kurzy pro žáky 6. tříd, kde se zaměřuje na budování zdravých vztahů mezi žáky ve třídách a obsahově i na prevenci negativních jevů.

Žáci mají možnost využívat konzultace výchovné poradkyně, metodičky prevence, školní psycholožky a e-mailových adres pracovníků školy.

9. Ochranný režim

Školní řád stanoví pravidla chování ve škole, zakazuje násilí žáků vůči spolužákům a stanoví způsob potrestání.

V souladu s pracovním řádem je zajištěn zvýšený dohled pedagogů o přestávkách, před začátkem vyučování, a to hlavně v prostorách, kde k šikanování již došlo nebo kde by k němu mohlo docházet.

Poučení žáků v dané oblasti třídními učiteli a učiteli ve vhodných předmětech.

10. Spolupráce s rodiči (vhodný způsob seznámení s nekompromisním bojem školy proti šikaně, například na webových stránkách, pomocí informativního dopisu a při třídních schůzkách)

- Rodiče jsou průběžně seznamováni s aktivitami ZŠ na webových stránkách školy,
- pedagogové spolupracují se zástupci rodičů, kteří jsou členy Školské rady, setkávají se minimálně 2x ročně,
- konají se pravidelné schůzky s rodiči,

- rodiče mají možnost kontaktovat kohokoli z pedagogických pracovníků ve škole po předchozí domluvě.

11. Školní poradenské služby

- školní psycholožka Mgr. Martina Kastnerová, konzultační hodiny každé pondělí
- školní metodičky prevence Mgr. Jana Smíšková, Mgr. Veronika Slavětínská, PhDr. Petra Marešová, konzultační hodiny po domluvě
- výchovné poradkyně Mgr. Radka Martínková, Mgr. Jana Smíšková, Mgr. Radka Vrchotová, konzultační hodiny po domluvě
- speciální pedagožka Mgr. Daniela Šafaříková, konzultační hodiny po domluvě

12. Spolupráce se specializovanými zařízeními

název	Kontakt
Pedagogicko-psychologická poradna Nymburk	325 512 667
OSPOD – pí Rysová	325 600 465
Městská policie	325 600 212
Policie ČR Obvodní oddělení Poděbrady	974 878 760
Metodik prevence při pedagogicko-psychologické poradně v Mělníku	315 623 045
Středisko výchovné péče Kolín	777 738 794

13. Šikana zaměřená na učitele: jak jí předcházet a jak ji řešit

Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní a multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy. Není pouze výsledkem osobnostních charakteristik učitele nebo jeho sociálních či pedagogických kompetencí, jak bývá někdy interpretována. Neměla by být proto v žádném případě považována za individuální záležitost konkrétního pedagoga, kterou by si měl vyřešit sám. Odpovědnost za prevenci a řešení šikany nese vedení školy, potažmo také zřizovatel.

Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a **žák se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele**. Tato forma šikany je tedy charakteristická tím, že strana s nižším statusem a nižší mírou formálně přidělené moci ubližuje straně s vyšším statusem a formální autoritou.

Šikana zaměřená na učitele se nejčastěji odehrává ve škole – ve třídách a na chodbách, nicméně může se odehrávat také mimo školu ve veřejných prostorech, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.

Je zapotřebí, aby škola vytvořila bezpečné prostředí a atmosféru důvěry, ve kterém bude tento druh rizika – šikana učitele – uznán a budou nastaveny mechanismy a postupy

(krizový plán) k ochraně pedagogů a k účinné prevenci a řešení takového chování, se kterými budou všichni žáci, pedagogové a zákonní zástupci seznámeni.

Specifika pro prevenci šikany zaměřené na učitele

Pro prevenci šikany zaměřené na učitele platí doporučení pro vytváření a udržování bezpečné školy uvedené v Čl. 3 Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j.: MSMT-21149/2016).

Pravděpodobnost výskytu šikany zaměřené na učitele dále snižuje:

- Prevence stojí na celoškolním přístupu, který akcentuje dobré sociální klima, připouští riziko výskytu šikany učitele ve škole, otevřeně takové chování odmítá a realizuje prevenci případně intervenci, pokud k výskytu dojde. Uvědomění si rizika a jeho deklarace může významně snížit rozvoj šikany.
- Vedení školy vyjadřuje pedagogům podporu, oceňuje jejich práci, vytváří atmosféru důvěry, podporuje spolupráci v pedagogickém sboru a zastává nekonfliktní způsob řešení problémů.
- Škola má jasně stanovený způsob, jakým mají pedagogové podezření na šikanu své osoby nebo kolegy, nebo oznámení o šikaně podat, komu a jak s tím bude nakládáno.
- Pedagog nastavuje a uplatňuje jasná pravidla ve třídě; na konflikt nebo nerespektování reaguje včas, pracuje s pravidly v chování a používá stanovené důsledky jejich nerespektování konzistentně; vyhýbá se řešení konfliktu a konfrontací ze strany žáka před celou třídou, usměrňuje řešení na individuální konzultaci; vyhýbá se konfrontačnímu tónu.
- Pedagog posiluje zapojení žáků do výuky, dává jim na výběr, činí úkoly a výuku pro žáky zajímavými, propojuje výuku s běžným životem a potřebami žáků; jeho výklad a očekávání jsou pro žáky srozumitelné, odpovídají obtížnosti, kterou mohou zvládnout apod.
- Očekává úspěch u všech žáků a podporuje je, dává žákům zpětnou vazbu k tomu, co udělali dobře, staví na silných stránkách žáků.
- Nezpůsobuje ponížení nebo zesměšnění žáka před třídou; při hodnocení žáka zachovává jeho důstojnost.
- Všímá si změn v náladě, emocích a v chování žáků a včas na ně reaguje.
- Problémy neřeší sám, ale ve spolupráci se školním poradenským týmem, případně s vedením školy.
- Všímá si prosociálního a kooperativního chování žáků a oceňuje je; podporuje kooperaci mezi žáky a prostředím, kde se každý žák cítí přijatý.

Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele

Pro řešení šikany zaměřené na učitele platí doporučení uvedené v Čl. 4 Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č. j.: MSMT-21149/2016).

Dále je důležité respektovat tyto zásady:

- Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v dané situaci v pozici oběti, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních. Nelze očekávat, že situaci, kterou lze klasifikovat jako šikanu, vyřeší pedagog v pozici oběti sám. Proto je zapotřebí, aby tuto skutečnost škola neočekávala a nevyžadovala. Naopak je zapotřebí, aby podporovala své pedagogy k vyhledání pomoci, zajistila bezpečí pro pedagoga a řešila vzniklou situaci se žáky, rodiči a ostatními pedagogy.
- Škola musí mít připravený krizový plán, ve kterém bude specifikováno, jak se v situaci naplnění tohoto rizika zachová, jakou roli a možnosti řešení krizové situace má sám pedagog, jakou roli vedení školy, školní poradenské pracoviště apod. Plán rovněž zahrnuje pokyny pro zajištění bezpečí pro ohroženého pedagoga a žáky.
- V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem/žáky se pedagog řídí Krizovým plánem školy. Pokud je tento plán nedostatečný, zajistí si pedagog pro sebe bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě vyžaduje-li to situace.
- Je zapotřebí, aby pedagog sám, jeho kolegové i vedení školy porozuměli tomu, že pedagog byl vystaven traumatickému zážitku. Tento zážitek může být bolestným i pro svědky (kolegy nebo žáky ve třídě). Je proto zapotřebí dovolit si čas na zpracování šoku, neobviňovat se, vyhledat si pro sebe sociální podporu od kolegů, přátel, rodiny, monitorovat u sebe znaky stresu, které se mohou objevit i později (např. problémy se spánkem, pozorností, úzkostí, zvýšená citlivost, nechut' k jídlu nebo naopak) a případně vyhledat pro sebe odbornou pomoc.
- Šikana pedagoga bývá často spojena s šikanou mezi žáky. Škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.
- Pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě (jedná se o program selektivní nebo indikované primární prevence, nikoli všeobecné prevence).
- Stejně jako u šikany mezi žáky i zde je potřeba, aby po takové situaci škola revidovala mechanismy a postupy (krizový plán), aby bylo zřejmé, jak zacházet s případnými podobnými situacemi v budoucnu.
- V případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na příslušný inspektorát práce.